Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-нээ гарана | № 271 (14076) | 1975 оной ноябрийн 19, среда | Сэн 2 мүнгэн.

...АЙНААР, ...ЯМДААР, ...ҮРГЭНӨӨР

...итальна барилга арадай ажахын нэгэ шухала, ехэ ...анартай һалбари мүн. Тэрэнине хүгжөөнгүйгөөр, ...дэ үндэһэлэнгүйгөөр арадай ажахын бусад нэгэ...албарида амжалта түйлахань бэрхэтэй гээшэ. ...ээ барилгашадай дүүргэхэ үүргэ хүндэтэйшье, ...салга ехэтэйшье байна.

...бтэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй туршада наймада... ...ан жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, республика ...ай 1,6 дахин үлүү ехэ гол фонднууд ашаглалгада ...гдаа. 1,5 дахин ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэ...дэ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 1,7 дахинһаа үлүү ...апитальна һомололго зорюулагдаһан байна. Энэ ...да промышленна хэдэн томо барилга, хүдөө ажа... культурно-ажаһуудалай олон барилганууд бодхоог... Барилгын организацинуудай өөһэдын индустриальна ...болохо хэдэн томо предприяти баригдажа эхилээ. ...ю ехэ зорилгонууд табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ...гашадай урда табигданхай. Түсэбөөр хараалагдаһа...өөр энэ жэлдэ 358 миллион түхэригэй гол фонд... ашаглалгада тушаагдаха, 355 миллион түхэриг ...альна барилгада хэрэглэгдэхэ, тэрэ тоодо 233 мил... түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ

...итальна барилгада 22 мянган барилгашад, хаб...шад ажаллана. Хэрэгтэй техникэ, механизмуудаар ...р хүсэд хангагданхай. 1970 онойхитой сасуулхада ...ые техникээр хангалга 1,7 дахин ехэ болоо. ...коллектив партиин XXV съездын хүндэлэлдэ дэл... социалис мүрысөөндэ оролсоод, социалис уялга ...амжалтатайгаар дүүргэнэ.

...баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, барилгые һай...рхилхэ, промышленна, хүдөө ажахын болон куль...-ажаһуудалай барилгануудые барижа, түсэбөөр ха...даһан болзор соонь ашаглалгада тушааха арга ...о, хүсэ шадал бии байһые гэршэлнэ.

...ин эдэ арга боломжонуудай хүсэдөөр хэрэглэгдээ... барилгашадай хүсэ шадалай гүйсэд һайнаар элсүү...үй байһые бодото байдал гэршэлэн харуулна. ...ликымнай капитальна барилга гээгдэлдэ ороо. ...алгада тушаагдаха ёһотой олон барилга саг бол...соогоо дүүргэгдэнэгүй, зарим барилганууд хэдэл ...туршада унжагайруулагдажа, гол фонднуудые ...жа, шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ горитой ...ад тойбо ушаруулагдана.

...лгын талмайнууд дээрэхи хүдэлмэри олон ушар...утаар эмхидхэгдэнхэй. Барилгын материалаар саг ...хангагдаагүй ушарһаа ажалгүй миин байха ушар ...олон. Ажалай саг зүбөөр хэрэглэхэ, барилгые түр... һайнаар, хямдаар хэхэ гэжэ зарим барилгашад ...огүй. Республикымнай барилгын томо ор...цинууд болохо Буряадай барилгын управлени, ...целинстрой» трест, Гусиноозёрско ГРЭС-эй ба... управлени түсэбөө муугаар дүүргэнэ. Эдэ кол...үүд жэлэй эхинһээ хойшо 14 миллион түхэригэй ...эри дутуу хээ. Жэшээлхэдэ, Буряадай барилгын ...лени буряад драмын театрай, багшанарай институ...энэ байшангай, Буряадай модо болбосоруулгын бо...ебель хэдэг комбинадай шэнэ цехэй барилгые хэдэн ...туршада унжагайруулжа байһаар.

...дбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин ша... һайжаруулха эрилтэ мүнөө үедэ хаа хаанагүй шан... табигдажа байна. Энэ эрилтэ барилгашадта сэхэ ха...й, тэдэнэй заатагүй дүүргэхэ шухала зорилго болоно. ...гын болзор бүхы аргаар хороохо, барилгын үнэ сэн ...руулха, барилгын шанар һайжаруулха, материал ...гаар хэрэглэхэ гээшэ барилгашадай пангин уялга

...дэлээ усадхахын, табан жэлэй һүүлшын жэлэй тү... хараалагдаһан барилгануудые ашаглалгада тушаа ...ула бүхы хүсэ шадалаа гаргаха, дутагдалнуудаа эли... зайсуулха хэрэгтэй. Нэн түрүүн барилгын тал...удта ажалай эмхидхэл, ажалай журам һайжаруул...хала. Барилга-хабсаралгын коллектив бүхэн үйлэд... техническэ эрилтэ наринаар сахиха, өөрынгөө уял...аар дүүргэхэ ёһотой. Һайн шанартай, хэрэгтэй зэр...бсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдээр, хирписээр ба... хангаха асуудал барилгын материал үйлэдбэрилдэг ...ктивүүдэй урда эрид шангаар табигдаха болоно.

...ай шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ ...үүлхэнь ехэ удха шанартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ ба...шадай дунда бригадна подряд дэлгэрүүлэгдэжэ эхи... ажахын тоосоондо ороһон зарим бригаданууд ажа... бүтээсэ дээшэлүүлнэ, барилгын шанар һайжа... болзорыень хороно.

...гадна подряд хэрэглэжэ эхилһэн Улаан-Үдын гэр ...ын комбинадай хоёр коллектив ажалдаа һайн үрэ ...йлаһан байна. Тэдэнэй нэгэн түсэбөө бүхы дээрэнь ...ен дүүргээ, барилгын өөрынь үнэ сэнгые 70 мянган ...эр хямдаруулаа. Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд ...н тоосоондо ороһон коллективүүдтэ бүтээсэ ехэтэй... ажаллаха бүхы арга хангаха гэжэ оролдоно.

...энэ арга бусад коллективүүдтэ үргэнөөр хэрэглэг...й. Барилгын бүхы бригадануудай оройдоо 6 про... ажахын тоосоондо оруулагданхай. Буряадай ба... управлениидэ, «Бурятцелинстрой» трестдэ, мүн ...ын бусад организацинуудта бригадна подряд муу... хэрэглэгдэнэ.

...лгын болзор хороохо, шанарыень һайжаруулха, үнэ ...ень хямдаруулха хэрэгтэ бүхы барилгашадай хүсэ ...элсүүлхэ, анхарал оролдолго хандуулха тэмсэл ...дажа эхилээ. Энэ тэмсэлдэ социалис мүрысөөнэй ...айхабтар ехэ. Байгша оной барилга-хабсаралгын хү...и хэхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхэ, табан жэлэй тү...ы жэлэй барилгануудые ашаглалгада оруулхын тү...циалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүры... эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлхэ шу...

...публикымнай арадай ажахын шухала һалбари — ...льна барилгын түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой. ...ын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, проф... организацинууд урдахи зорилгоёо шиидхэхэ хэрэг... коллективүүдээ эмхидхэн элсүүлхэ,ударидаха уялгатай ...

...аар, түргэнөөр, хямдаар гэһэн уриатай социалис ...ен бүри үргэнөөр дэлгэрэг лэ, ашаг үрэеэ үгэг лэ!

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

АРБАН ДОЛОО МЯНГААР ҮЛҮҮЛЭН

Баргажанай ОРС-ын коллектив эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хубсаһа хунараар ойдо модо бэлэдхэгшэдые дутамаггүйгөөр хангаха гэжэ яһала оролдоно. ОРС-ын магазинуудта ороходо хүн зондо хэрэгтэй юумэн биил байдаг.

Эдэнэр түгэсхэхы жэлэй 10 һарын туршада розничэ наймаа хэхэ даабаряа 3 процентээр, эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха даабаряа 13 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн юм. Баргажанай ОРС-ын коллектив ганса октябрь һарын даабариһаа гадуур 17 мянган түхэригэй эд бараа наймаалһан байна.

Энэ түрүү коллектив юһэдэхи табан жэлэй даабари декабриин 1-дэ дүүргэжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй. Баргажанай ОРС-ын хүдэлмэрилэгшэд энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула эбтэй эетэйгээр хүдэлжэ байнхай.

С. ВШИВКОВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Манай Элхиин автомашинануудые заһабарилдаг заводой коллектив модо бэлэдхэдэг ажахынуудта хэрэгтэй автомобильнуудые заһабарилдаг, модо шэрэдэг машинануудта хэрэгтэй прицепүүдые бүтээдэг байха юм. Һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, ой модоной промышленностиин предприятинуудай эрилтые һайнаар хангахын тула заводоймнай коллектив эдэбхи үүсхэл гаргана. Цехүүдэй, мастерска участогуудай, бригаданууда хүдэлмэришэд халаан бүриин даабари дүүргэхын тула дундаа мүрысэнэ.

Хабсаралгын цехэй коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн мүрысөөндэ оролсоод, шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэн, габшагайгаар хүдэлнэ. Эндэ ажалай журам эбдэдэг, даабаряа дүүргэдэггүй хүн гэжэ үгы болонхой. Булта хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Цехэй начальник Лев Павлович Шаторный ажалаа эмхидхэжэ шадаха тэжэ сэхэ хэлэхээр. Хабсаралгын цехэй коллектив жэлэй эхинһээ дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана.

Заводоймнай бэшэшье цехүүдэй, мастерска участогуудай коллективүүд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Энээн дээрэһээ һайн шанартай продукци ехээр бүтээгдэнэ. Байгша оной арба һарын даабариһаа гадуур автомашинануудай 14 прицеп, модо таллуулан шэрэхэ 3200 булад гохонууд бүтээгдэжэ, КРАЗ-235 түхэлэй 3 автомашина заһабарилагдаа. Товарна продукци гаргаха даабари 162 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 262 мянган түхэригэй продукци худалдагдаба.

Бидэнэр түгэсхэхы жэлэй даабари декабриин 25-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 20 мянган түхэригэй продукци гаргахаар уялга абаа бэлэйбди. Энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлээбди. Жэлэй дүүрэтэр үшөөл ехэ продукци гаргаха арга боломжо бии.

Ю. ЦЫБИКОВ,
Элхиин автомашинануудые заһабарилдаг заводой түсэблэлгын таһагай начальник.

БАРИЛГАШАДНАЙ АМЖАЛТАТАЙ

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо тон ехэ барилга хэгдэһэн, хэгдэжэшье байна. Байрын шэнэ гэрнүүд, соёлой, һургуулиин байшангууд, завод, фабрикануудай корпусууд хэды олоор ерьбын бодоо гээшэб даа. Олохон организацинуудай коллективүүд Улаан-Үдэ хотодо барилга хэнэ. Эдэнэр түргэнөөр, эрхим шанартайгаар байшан гэрнүүдые бодхохын тула хаба шадалаа гаргана.

Манай 834-дэхи барилга-хабсаралгын поездын коллектив байрын гэрнүүдые, промышленна предприятинуудай байрануудые баридаг юм. Барилгашаднай юһэдэхи табан жэлэй туршада нилээд олон объектнүүдые ашаглалгада тушаагаа. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод, Ленинэй орденто локомотив вагон заһабарилгын заводой механическа цехэй корпус гэхэ мэтэ. Тоолохо болоо һаа олон даа. Коллективнай түгэсхэхы жэлдэ ехэ һайнаар хүдэлжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Бидэнэр түмэр замай хүдэлмэришэдые эмшэлхэ больницын корпусой түрүүшын ээлжээе ашаглалгада үгэһэн байнабди. Ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталда больницын бүхы комплексые ашаглалгада үгэжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ шиидэнхэйбди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 119 булэ айлай орохо гэрэй барилга дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхөөр шиидэнхэйбди. Мүнөө ехэнхи хүдэлмэришэднай энэ байрын барилга дээрэ хүдэлжэ байна.

Барилгашаднай түгэсхэхы жэлдэ илангаяа шангаар хүдэлнэ. 12 бригадын коллектив юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргээ бэлэй. В. И. Санданов, А. И. Баднюк гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууда штукатурнууд, В. С. Радниковай хүтэлбэрилдэг бригадын шулуушад эрхим түрүү ажалаараа үнинһөөл хойшо суурхажа ябана. Эдэнэр эрхим шанартайгаар барилга хэдэг болонхой. Манай бэшэшье олон хүдэлмэришэд оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ, даабаряа үлүүлдэг болоо.

Манай коллектив байгша оной арба һарын туршада өөрынгөө хүсөөр 3,324 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 3,613 мянганда хүргөө. Субподрядчигуудай хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 254 мянган түхэригэй барилга хээ. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсые 1,7 процентээр дээшэлүүлээбди.

Манай коллектив түгэсхэхы жэлдэ барилга хэхэ даабаряа сүм дүүргэжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха дүүрэн арга боломжотой.

В. ВИКТОРОВА,
барилга хабсаралгын 834-дэхи поездын түсэблэлгын таһагай начальник.

БЭШҮҮРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭЛ БАЙХА

Хүдөө ажахын тон харюусалгатай хүдэлмэриин хаһа — малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ тухай Бэшүүрэй аймагай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй хандалга бэшэг манай совхозой һаалиин фермэнүүдтэ һаяхан зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, манай ажахын һаалишад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, дам саашань аймагайнгаа бүхы малшадые мүрысэхыень уряалһан байна. Энээниинь партиин райком, аймгүйсэдком һайшаагаа һэн.

Түбхын түрүүн үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэжэ, фермэ бүхэндэ тэжээл буйлуулха цехүүдые һайнаар хүдэлгэхэ, бүхы бүдүүн тэжээлые урид бултыень заатагүй хэршээд, талха таряанаар холижо эдюулхэ гэжэ һаалишадаймнай уялга соо бэшэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ мүнөө килограммшье тэжээл дэмы хосорногүй, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхээр шанаржуулагдажа эдюулэгдэнэ. Мүн фермэнүүдтэ үнеэдые һааха, эдеэлүүлхэ, байра соохинь сэбэрлэхэ үдэр бүриин тогтомол гуримые тон наринаар сахиха, малшад, һаалишадай дунда ажалай гурим шангаар бариха гэжэ баһал социалис уялга соогоо оруулаа юм.

Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 250 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, бүхы совхозоороо һү абаха табан жэлэй түсэбые декабриин 26 болотор дүүргэхэ, гүрэндэ һү худалдаха түсэбые ноябриин 25 болотор дүүргэхэ зорилго табигдаа. Тиихэдэ сагаан эдеэнэйнгээ шанарые дээшэлүүлжэ, имагтал ГОСТ-ын шэнэ гуримай эрилтын ёһоор эрхим шанартай һү бэлэдхэлэй пунктда тушааха гэжэ фермэ бүхэн оролдохо байна.

Мүнөө совхозоймнай фермэнүүдэй һаалишад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө булта оролдоно. Энэ мүрысөөе манай түрүүшүүл толгойлжо, эрхим ажалай жэшээ харуулна. Тусхайлбал, нэгэдэхи фермын түрүү һаалишан совхоз соогоо бултанһаа урид жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һаажа шадаа. Хоёрдохи фермэдэ үнинэй һаалишад У. А. Терентьева, Е. И. Оглова, гурбадахи фермэдэ — З. А. Иванова, дүрбэдэхи фермэдэ — Е. З. Кожевина гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриһөө 1831—1899 килограмм һү һаажа, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Совхоз дотор 16 һаалишан һү һааха табан жэлэйнгээ даабарияа болзорһоонь түрүүн дүүргэнхэй.

Энэ үедэ олонхи фермэнүүдтэ үнеэдэй олоороо шэргээд байбашье, һү һаали зарим тэды дээшэлжэ байна. Жэшээнь, энээнһээ ураагша һү һаалгаар ходо гээгдэжэ ябадаг хоёрдохи фермынхид (даагшань И. А. Терентьев) үнгэрһэн октябрь һарада үнеэн бүриһөө 104 килограмм һү абаа. Эндэхи бэрхэ һаалишад А. М. Елшина, Е. И. Зверькова, Е. С. Колмакова гэгшэд мүнөө үдэртөө үнеэн бүриһөө 5—6 килограмм һү һаана.

Фермэ бүхэндэ улаан булан һайнаар түхеэрэгдөө, тэндэ һаалишадай һааһан һүнэй үдэр бүриин, табан хоногой дүн ходо гаргагдажа байдаг. Хэнэй уялгаяа ямараар дүүргэжэ байһаниинь тодоор харуулагдадаг юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, манай һаалишад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула үнэн зүрхэнһөө оролдохошье байха, оролдоношье.

Н. ШЕЛКОВНИКОВ,
Баргажанай совхозой директор.

ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Манай фотокорреспондент Сергей Балдуевай буулгаһан зураг дээрэ Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой түрүү малшан Цыбжидма Тогтохоевна Дармаевае харанат. Гушаад жэлдэ малшанаар ажаллаһан энэ нүхэрнай Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, Буряадай АССР-эй габьяата малшан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Цыбжидма Тогтохоевна табан жэлэйнгээ түсэбые байгша оной октябрь һарада дүүргэжэ амжаһан. Мүнөө тэрэ шахан таргалуулгын гүүртэдэ ажаллахадаа, даажа байһан герефорд үүлтэрэй 81 үхэрэйнгөө толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 800—900 граммаар нэмээнэ. Хоёрдохи зураг дээрэ — тус гүүртын шахамалнууд.

...ЛХОЗУУДАЙ, СОВХОЗУУДАЙ ...НЭР МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ...РОССИН СЛЁДТО ХАБААДАГШАДТА

...дэтэ нүхэдүүд!
...дые, слёдто хабаадаг..., таанадаар дамжуу... России Федерациин бү...энэр механизаторнуу... халуунаар амаршалнаб.

...дэтэ эхэнэрнүүд, таа... олонхинь газар та...да, мал ажалда ажа... эрхим жэшээнүүдые ...даг байһые, түрүү ...ристнууд, комбайнер... электригүүд маши...нее һаалгын мастер... мал ажалай байра... ба фермэнүүдэй опе...ууд болонхой байһые ...льна Комитет үндэ...гнэнэ.

..., техникын хүгжэл...энэ шатада, хүдөө ... шэнэ техникээр ...гдэжэ, колхозно ба ...о үйлэдбэриин индустриальна гуримда оруулагдажа байһан үедэ, таанадай гайхамшаг ажал хүдөө нютагуудай ажалшадай үмэнэ партиин табиһан ехэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ шухала хубита болоно.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэлые колхозууд, совхозуудай үргэнөөр ябуулжа байһан, малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө эдэбхитэй хүдэлмэриин ябуулагдажа, КПСС-эй XXV съездын бэлэдхэлтэй дашарамдан, мүрысөөнэй шэнэ далайсатай болоод байһан оршон байдалда танай слёт зарлагдаа.

Партиин съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөндэ, хамтынгаа бүхы хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай, тус тустаа ехэ зол жаргалтай байхыетнай таанадта, хүндэтэ нүхэдүүд, үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб! Манай социалис Эхэ ороной саашадаа һалбаран хүгжэхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэнүүдтэ саашадаашье дабшаха байһандатнай этигэжэ байһанаа элирхэйлнэб.

Л. БРЕЖНЕВ,
Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИИН УРДА ТЭЭ

Республикын 1976 оной арадай ажахын түсэбые, бюджедые РСФСР-эй Верховно Соведтэ зүбшэн хэлсэхээ байһантайнь дашарамдуулан, 1976 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбые, РСФСР-эй 1976 оной гүрэнэй бюджедые, РСФСР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое уридшалан хаража үзэхыень РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум РСФСР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ, һалбари һалбаринуудай комиссинуудта, залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссида даалгаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн ноябриин 17-до РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ боложо, республикын 1976 оной гүрэнэй түсэбые, гүрэнэй бюджедые, 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое уридшалан хаража үзэхэ талаар саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри эмхидхэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин, һалбари һалбаринуудай комиссинуудай ба залуушуулай хэрэгүүдые эрхилдэг комиссинуудай хамтын заседани энэ үдэр болобо. Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ С. Н. Чистоплясов заседани хүтэлөө.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ Н. И. Масленников 1976 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проект тухай элидхэл хэбэ. РСФСР-эй 1976 оной гүрэнэй бюджедэй проект тухай, 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай РСФСР-эй финансын министр А. А. Бобровниковой хэһэн элидхэлые заседанида хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн байна.

1976 оной түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдэй зохихо бүлэгүүдые хаража үзэхын тула бэлэдхэлэй 12 хамтын комисси эмхидхэгдээ.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Х. МУХРАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын промышленна предприятинуудта олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник Антон Ханхаевич Мухраевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной ноябриин 18.

ТАСС-ай мэдээсэл

«СОЮЗ-20» НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

«Союз-20» гэжэ замбуулинай жолоодлогогүй онгосо 1975 оной ноябриин 17-до Советскэ Союзһаа дэгдээгдэ.

Ниидэлгын элдэб оршон байдалда оньһон нарин түхеэрэлгэнүүдые бүхы дээрэнь шэнжэлхэ зорилго онгосын урда табигдана.

Энэ онгосо иимэ параметрнүүдтэйгээр замбуулинай замда гаргагдаа:

— Дэлхэйн нюрууһаа холодолгын саада захань (апогей) — 263,5 километр;

— Дэлхэйн нюрууһаа холодолгын наада захань (перигей) — 199,7 километр;

— Түрүүшээр Дэлхэйе тойролгын саг — 88,8 минута;

— замайнь һөөлжэлгэ — 51,6 градус болоно.

съездэ съезд хүрэтэр

КОЛХОЗ УРАГШАА ДАБШАНА

«Победа» колхоз аймагай түрүү ажахынуудай нэгэн болоно. Энэ табан жэлдэ колхозой ажалшад эрхим амжалтануудые туйлажа ябана. Табан жэлэй түсэбөө дүүргэлтын дүнгүүдээр һонирхоболтнай, колхозой түрүүлэгшэ Антон Иннокентьевич Кетров тоб байса хэлээд үгэхэ. Энэ ажахы табан жэлэйнгээ түсэб бүхы һалбаринуудаар дүүргэжэ байнхай.

Ажахын гол һалбари загаһа барилга болоно. Колхозой олзо доходой ехэхэн хубинь загаһанай олзоборилгоһоо абтадаг юм.

Тус ажахын загаһашад хэдэн жэлэй туршада омоли барижа, гүрэндэ тушаана. Жэл бүри 1500 центнер барихаар түсэбтэй юм. Мүн бэшэшье загаһа баридаг. Үнгэрэгшэ жэл энэ колхоз 2500 центнер загаһа барижа, гүрэндэ тушааха түсэбтэй байгаад, тэрэнээ 2933 центнерэ хүргэһэн байгаа. Түгэсхэхы жэлдэ загаһашад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, урагшатайгаар бэелүүлжэ байна. Октябриин хорёодоор 2690 центнер баригдаа, тэрэнэй 2000 центнерынь омоли болоно. Загаһа гүрэндэ худалдаха түсэбөө декабриин 5 болотор дүүргэхэ зорилготой. С. М. Татаринковай, М. Н. Кетровой ударидадаг загаһашадай бригаданууд эрхимлэгшэдэй дундаһаа гараа. Тэдэнэр хабарай түсэбөө дүүргэжэ хараална.

Байгал шадарһи ажахынуудай гансал «Победа» колхоз хаб загаһа (нерпэ) олзоборилно. Һүүлэй үедэ хаб загаһанай арһанай үнэ сэн дэлхэйн дэлгүүртэ нилээд дээшэлбэ. 1973 ондо Ленинградта болоһон бүхэдэлхэйн аукционой энэ колхоз хабаадалсажа, хаб загаһа табиһан юм. Тэрээгээрэ олохон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд ехэтэ һонирхоһон бэлэй.

Далайда хаб загаһа олзоборилго хадаа өөрөөшье хүндэ ажал болоно. 1971—1972 онуудта жэл бүри энэ колхоз 1000 хаб загаһа бариха социалис уялга абаһан байгаа. 1971 ондо ангуушад уялгаа үлүүлжэ, 1921 хаб загаһа олзоборилоо һэн. Удаадахи жэлдэнь 1302-ые барижа, гүрэндэ тушааба. Табан жэлэй тодорхойлхы 1974 ондо хаб загаһа олзоборилгын түсэбэй хоёр дахин ехэ болобошье, загаһашад 2627-е барижа, түсэбөө үлүүлжэ һэн. Энэ һалбариһаа тус ажахы нилээд ехэ олзо доход абажа байна. Жэшээнь, энэ һалбариһаа жэл бүри 100 мянган түхэриг колхозой кассада орожо. Хаб загаһа барилга хүндэ, гүрэндэ тушаана. Тэрэнэй арһа тон үнэтэй.

Ажахын бусад һалбаринууд баһал хүгжэнгэ, олзо ехэтэй болонхой. Эндэ эбэртэ бодо мал харууһалагдана. Колхозой доярка Людмила Павловна Бутакова түрүү һаалишадай нэгэн юм. Энэ нүхэр 1973 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 2700 килограмм, 1974 ондо 2881 килограмм һү абажа шадаа. Л. П. Бутаковатай нэгэн И. Ф. Соколова, Е. Н. Кравцова, А. Н. Лобанова, Л. С. Макеевская болон бусад ажаллана. Эдэ нүхэдэй ашаа габьяагай ашаар колхоздо мал ажалай продукци жэл бүри дээшэлнэ.

Жэшээнь, үнгэрэгшэ 1974 ондо колхоз гүрэндэ 1686 центнер һү худалдаһан юм. Тэрэнь 1971 оной хиһоо холо ехэ болоно. Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үнеэн бүриһөө 1985 килограмм һү абаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 2249 килограмм һаан байна.

Энэ колхоз 400 шахуу гектар хахалагдадаг газартай. Тэрэнэй 250-яад гектарынь тарьялан ээлжэ, гол түлэб эвнёко, обёос, хара тарлан тарьягдана. Мүн 200-гаад гектарта шэнэһээ тарина. Колхозой механизаторнууд элдүүрилгэдэ газараа һайнаар бэлдэжэ ургадхана.

Колхозникуудай һуудал байдал һүүлэй жэлнүүдтэ һайнжаржа. Ахалагша бухгалтер Никифор Матвеевич Матвеев иимэ тоо, баримтануудые нэрлэнэ: Нёдондо жэл малшан үдэр соо 7 түхэриг 37 мүнгэ олодог байгаа һаа, энэ жэлдэ тэрэнь 50 мүнгөөр дээшэлээ. Хаб загаһа олзоборилгодо, загаһа барилгада ажалладаг хүнүүдэй үдэрэй салин 10 түхэриг 16 мүнгэн болоно. Овощ ургуулагшад, ан үсхэбэрилэгшэд үдэртөө 5 түхэриг 94 мүнгэ олоно. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ һурагүй ехэ болоно бшуу.

— Колхозникуудай салин хүлһэн ехэ боложо, ажабайдалынь һайжарна. Тиимэһээ колхозһоо гараха ошохо хүнүүд дайралдадаггүй, — гэжэ сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Анатолий Федорович Кузнецов хөөрэнэ. — Хүн зоной ажаһуудал һайжарһан, эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг, хүдэлдэг. Залуу хүбүүд, басагад һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо үлэнэ. Техникум, институт дүүргэһэн залуушуул түрэл нютагаа бусана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ тосхоной шарай нилээд хубилаа, һайжараа. Шэнэ барилганууд бодхоогдоо. Һаяхан ан үсхэбэрилгын фермэ баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Һаалиин фермын барилга дүүргэгдэхэ дүтэлөө. Эндэ һаалишадай бар хүсөөр хэгдэхэ хүдэлмэриин эхинь оньһожоруулагдаха юм.

Урданай балар сагта энэ тосхон Горемыка гэжэ нэрэтэй һэн. Тэрэ саг булагтаһан ошоо. Мүнөө эндэ хүн бүхэн өнөр баян ажаһууна. Арюун һайхан үглөөдэр улам дүтэлүүлэн, ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлана.

Г. СТОЛЯРОВ.
«Северный Байкал» газетын корр.
Хойто-Байгалай аймаг.

Константин Овчинников Хүртэйн леспромхоздо слесарээр хүдэлнэ. Тэрэ табан жэлэйнгээ даабарииe болзорһоонь урид дүүргээд, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Залуу хүбүүн табадахи разрядтай болоһоор хоёр жэл болобо. Тэрэнэй бүтээһэн юумэн һайн шанартай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу слесарь Константин Овчинников.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Василий Иванович Михалев жолоошон болоод дүшөөд жэл болохонь. Тэрэнэй һуугаагүй машина ... үсөөн. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, Эхэ оронойнгоо шагнал хайрада хүртэһэн энэ жолоошон ажалдаа наринаар хандадаг, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, залуушуулда һургаал заабари үгэдэг ... шэн дарүү занитай юм. Тэрэ мүнөө пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятида жолоошоноор ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү жолоошон, коммунис ажалай ударник В. И. Михалев.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

ПРОПАГАНДИСТ ТУХАЙ ҮГЭ

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

Манай Бэшүүрэй совхозой 3-дахи отделенидэ Н. Н. Тимофеев дүрбэдэхи жэлээ пропагандист юм. Нүхэр Тимофеев отделениимнай эрхилэгшээр табадахи жэлээ хүдэлнэ — үнинэй мэдэхэ, танихаб. Тэрэ багаһаа хойшо ажалда дуратай, нарин нягта һэн. Тиин нүхэр Тимофеев эрхилэгшэ болоһонһоо хойшо бүришье һаа бэрхэ болоо гэжэ һанагшаб. Энэ тушаал даажа абахынгаа урда Никифор Никифорович колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг Улаан-Үдын техникум 1970 ондо дүүргэһэн байна. Бэрхэ, залуу хүниие (40-дөө хүрэхэ дүтэлөө) отделениие эрхилэгшээр табиһаниинь буруу бэшэ.

Нэгэ талаһаа Н. Н. Тимофеевэй шадамар бэрхэ пропагандист байһаниинь тэрэнэй оролдосотой һайн эрхилэгшэ байһанһаань дулдыдана гэхэдэ алдуугүй. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр тэрэ ажахын экономикын асуудалнуудые муу бэшээр мэдэнэ. Хоёрдохёор, ажалдаа һайнаар хандажа, бэшэ зондо жэшээ болоно. Гурбадахяар, өөрөө хүнүүдтэй үгэ хүүрээ оложо ядадаггүй. Тиигэбэшье хэн нэгэнэй һуралсалай журам эбдэбэл, манай пропагандист тэдэнһээ хатуу шангаар һурадаг. Нёдондо хэшээлдээ муугаар ябадаг хоёр бэрхэшүүл тухай хоорэлдөөн отделениин партбюро дээрэ болоо һэн. Нүгөө тээһээ, манай пропагандист хэшээлдээ һайнаар бэлдэхын, шагнагшадта ойлгосотойгоор хөөрэхын тулада газетэ, журнал, номуудые олоор уншаха баатай болоно. Тиихэдээ өөрөөшье экономикын асуудалнуудые бүри үргэнөөр мэдэхэ болоно, һайнаар ойлгожо абана. Минии һанахада, нүхэр Тимофеевтэ отделениин эрхилэгшын ажал болон пропагандистын ниитэ ажал ябуулга зохидоор тааража, бэе бэедээ туһална.

Отделениин амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ эрхилэгшэ Н. Н. Тимофеевэй хубита лаб бии.

Нүхэр Тимофеев 4-дэхи жэлээ экономикын кружок ударидана. Тиихэдэ түрүүшын 2 жэлдэ социализмын политэкономи уншаа, харин нёдондохи һуралсалай жэлдэ экономикын эрдэмэй үндэһэ һуури гэһэн темээр кружок ябуулаа. Байгша ондо бидэнэртэ КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика гэһэн асуудалаар кружок дурадхагдаа һэн. Зүгөөр бидэнэршье, манай пропагандисташье экономикын талаар кружогоо саашань үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэһэн байнабди. Тиимэһээ пропагандистынгаа үүсхэлээр «Социализм ба ажал» гэжэ темээр мүнөө жэл экономикын асуудалнуудые шудалжа эхилээбди. Экономикын кружок ябуулха гээшэ хүндэ гэжэ хэндэшье мэдээжэ ха юм. Теэд тус кружок бодото ажабайдалтаймнай нягта холбоотой, харилсаатай, тиимэһээ тэрэнэй аша туһа ехэ. Бидэнэр, ажалшад экономикын шэглэлтэй кружогто ябахадаа, совхоойнгоо ажахын бүхы һалбаринуудые, тэдэнэй арга боломжонуудые эли тодоор ойлгожо, совхоздо үнгэргэгдэдэг, ябуулагдажа байһан хэмжээ ябуулгануудта үнэн зүрхэнһөө хандаха жэшээтэй болонобди.

Пропагандист Тимофеев хэшээлдээ ерэхэдээ ходо конспекттэй, планшет болон таблицануудтай ерэдэг. Энэ хүн ехэ оролдосотойгоор хэшээл бүхэндөө бэлдэдэг, хөөрэжэ байһан асуудалаа хүн бүхэндэ ойлгуулха гэжэ ёһотойгоор оролдодог байна. Тиихэдээ тэрэ бүхы орон доторой, манай республикын болон аймаг, ажахы, отделениин ажабайдалһаа жэшээнүүдые хөөрэдэг. Энээнэй хажуугаар манай пропагандист бүхы шагнагшадые (байгша ондо 18 хүн кружогто ябана) хэшээлдээ хабаадуулха гэжэ оролдодог байна.

У. САВЕЛЬЕВ,
отделениин ОТФ-эйн бригадир.

ХОРИИН АЙМАГТА

ХҮРБЫН МОДОШОДОЙ АМЖАЛТА

Хүрбын леспромхозой Бага-Хүрбын модо бэлэдхэлгын участогай модошод байгша оной арба һарын турша соо 63 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай аад, ноябриин нэгэнэй байдалаар 63200 кубометр модо хүбшэ тайгаһаа гаргаба.

Тус пунктын коллектив байгша оной декабриин хорёодоор табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэхэ юм. Тиихэдээ түсэбһөө гадуур 500 кубометр модо орсоойнгоо барилганuудта эльгээхэ.

1976 оной февраль соо нээгдэхэеэ байгаа партиин XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсоһон Хүрбын модошод түгэсхэхы жэлэй даабариһаа гадуур 17 мянган кубометр модо шэрэхэ зорилго урдаа табинхай.

Ж. БАДМАЕВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ДААБАРЯА ДҮҮРГЭЭ

Үдэр үнгэрхэ бүри шэмэрүүн хүйтэнэй саг дүтэлнэ. Хүрбын совхозой Могой нютагай гүүртын һаалишад үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэхэ, һү һаалияа улам дээшэлүүлхэ зорилготой нилээд оролдолго гаргана.

Һаалишад зунай тунга ногооной үедэ сагаан эдеэ элбэг, дэлбэгээр билтаруулһан юм. Нигэжэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэб, даабарииe болзорһоонь урид, октябриин 8-да дүүргээд, мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

Түрүү һаалишад энэ гүүртэдэ олон. А. Будаева, М. Федорова, М. Николаева болон бусад сентябрь һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 80—92, жэлэй эхинһээ 1406—1553 килограмм хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Тус гүүртын һаалишад бултадаа эбтэй эетэй, ажалдаа оролдосотойгоор, үнэн сэхээр хандадаг гээшэ. Түрэл партиингаа XXV съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ тус гүүртын һаалишад габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Ц. Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Загарайн аймагта дүршэлтэй бэрхэ пропагандистнар олон юм. Тэдэнэй дунда Ганицев гэжэ фамили заатагүй дуулахат.

ШЭНЭ БОДОЛ ТҮРҮҮЛДЭГ

Михаил Гурьевич Ганицев 15 жэлэй туршада пропагандистаар ажаллана. Нүхэр Ганицев «Татарский Ключ» карьероуправлениин ахамад инженер байһанаа, тус предприятиин директорэй орлогшо болонхой. Михаил Гурьевичта сүлөөтэй саг гэжэ ехэ хомор юм. Хэды тиибэшье энэ олон жэлэй хугасаада пропагандист Ганицев ябуулжа байһан предмедэйнгээ хэшээлдэ һонин бодол, шэнэ литература болон һайн бэлэдхэлгүйгөөр нэгэшье дахин ерээгүй.

Аймагай марксистско-ленинскэ һуралсалай методикын талаар совет тэрэнэй баян дүй дүршэлтэй һэн туладань нэгэтэ бэшэ М. Г. Ганицевта хандадаг байна. Пропагандист Ганицевай нээмэл хэшээлнүүдтэ аймагай ниитын хүдэлмэри ябуулагшад ходо ошожо байдаг. Аймагай пропагандистнарай семинарнуудта энэ нүхэрнай ехэ туһа хүргэлсэдэг юм.

Һүүлэй үедэ ниитэ хүдэлмэри ябуулагшын уншаһан лекцинүүдые дурдабал иимэ: «Бээ даагаад ном шудалха», «Ажабайдалтай нягта холбоотойгоор», «Национальна асуудал үзэл сурталай тэмсэлдэ» болон бусад. Тиихэдэ аймагай газетэдэ дүй дүршэл тухайгаа оло дахин бэшэһэн байна.

1974—75 онуудта Михаил Гурьевичай ябуулдаг кружогто һурагшад дунда шатын политическэ һургуули амжалтатайгаар түгэсхөө. Пропагандистын, кружогой ажал болон шагнагшад тухай нигэжэ бэшэгдэһэн байна: «Программаяа дууһан хүсэд дүүргээ. Шагнагшадайнь олонхид һүүлшынгээ хэшээлдэ һайн мэдэсээрээ шалгараа. Илангаяа, ахамад бухгалтер М. Г. Исакова, Бэлюутэйн уурхайн ахамад инженер В. П. Гнатюк, энэл уурхайн начальник В. В. Кригер, цехэй начальник В. А. Полякова болон бусад».

Пропагандист Ганицев хэшээлнүүдтээ олон тоото статьянуудые, номуудые хэрэглэдэг байна. Тиихэдэ Михаил Гурьевич гэртээ өөрын ехэ библиотекэтэй. Тэрээн соонь В. И. Ленинэй бүхы зохёолнуудай суглуулбари, К. Марксын болон Ф. Энгельсын зохёолнууд, методикын талаар литература бии. Гадна, нүхэр Ганицев олон тоото журналнуудые абадаг. Пропагандистынгаа бүхы юумэнүүдээр һонирходог һэн тулаһаа тэрэнэй кружогто ябадаг шагнагшадыншье библиотекэһээ һалахаяа болинхой; үшөө олон тоото политическэ журналнуудыешье захидаг юм. М. Г. Ганицев нэгэтэ хэлээ һэн: «Би пропагандист һэн тула ходо шагнагшадтаа марксистско-ленинскэ үзэл бодолые һайнаар ойлгуулха гэжэ оролдодог байнаб. Үшөө тэрэнэй хажуугаар шагнагшадайнгаа абаһан эрдэм мэдэсээ бодото ажабайдалдаа хэрэглэхэ таладань тусгаар анхарал хандуулдагби».

Карьероуправлениин коллектив байгша оной ба юһэдэхи табан жэлэй түсэб бүхы дээрэнь дүүргэжэ байнхай. «Табан жэлээ—4 жэлэй туршада» гэһэн уряа доро ажаллажа, абаһан социалис үндэр уялгаяа саг соонь бэелүүлээ.

Мүнөө жэлэй 9 һарын түсэбые предприятиин хүдэлмэришэд 115 процентээр дүүргэжэ шадаа.

Түсэбэй дүүргэлтэдэ Михаил Гурьевичай кружогто ябадаг шагнагшад-хүтэлбэрилэгшэдэй хубита бии гэхэдэ алдуугүй. Юуб гэхэдэ, жэл ерэхэ бүри марксистско-ленинскэ эрдэмые улам гүнзэгыгөөр, һайнаар мэдэхэ болоно бшуу.

Энэ талаар жэшээнүүдые дурдая: түрүүндээ манай һургуулиин шагнагша байһан И. М. Мерзляк мүнөө пропагандист болонхой, ремонтно-механическа мастерскойн начальнигаар хүдэлһэн коммунист А. Н. Полянский предприятиин ахамад механигаар ажаллана, мүн ажалшадай депутадуудай аймагай Совэдэй депутат, кружогой шагнагша А. К. Вершинин партийна организациин партбюрогой секретариин орлогшын хүдэлмэриие һайнаар ябуулна.

«Пропагандистаар хүдэлжэ эхилһэн үе сагаа һанаадхидагби. Шагнагшад дуратай дурагүйгөөр хэшээлнүүдтээ ерэдэг бэлэй. Харин мүнөө тэдэнэр сүлөө сагтай һаа, хэшээлэй һүүлээр үлэдэг болонхой. Энэнэй эшэ үндэһэн юун бэ гэбэл иимэ ха: мүнөө сагай ажабайдалай эрилтэнүүд зүгөөргүй ургаа. Тэрэнэй хажуугаар хэшээл бүхэнэйнгөө асуудалнуудые тодоор, гүнзэгыгөөр хөөрэжэ үгэбэл, шагнагшадай урда шудалжа байһан юумэн тухайгаа үшөө ехээр мэдэжэ абаха гэһэн эрмэлзэл түрэдэг байна. Тиимэһээ хэшээлэй, минии һаналаар, тааруу зохид бэшэ шэнги һаань, ушар унгинэнь өөрөө өөрынгөө хүдэлмэридэ бэдэрдэгбди, — гэжэ пропагандист саашань хөөрэнэ. — Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ходо шэнэ эрдэм мэдэсэ абажа байха гэһэн хүсэл бодол шагнагшадта түрүүлхые оролдоноб. Хүн бүхэн мэдэжэ абаһан эрдэмни зондо хэрэгтэй гэжэ тухайлхадаа, эрдэм бэлигээ ондоо хүндэ дамжуулан үгэхые хүсэдэг. Имагтал нимээр манай шагнагшад бододог байна».

Пропагандист Михаил Гурьевич КПСС-эй райкомой болон аймагай Совэдэй гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан байха юм. Нүхэр Ганицевай портрет «Үзэл сурталай дайшалхы хүдэлмэрилэгшэд» гэһэн аймагай хүндэлэлэй самбарта хэдэн жэлэй туршада үлгөөтэй байдаг. 1974—75 оной һуралсалай жэлэй дүнгүүдээр М. Г. Ганицев КПСС-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотада хүртөө.

Э. ДОЛХОНОВА,
КПСС-эй Загарайн райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДТ

УКРАИНА:

ЗВЕНОГОЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха, Украинын свеклын плантацинуудта техникэ һайнаар хэрэглэхэ гэһэн мүрысөөндэ Черкасска областиин Жашковско районой Суворовой нэрэмжэтэ колхозой Я. Н. Парубкогой хүтэлбэрилдэг звено рекорд туйлаба. Я. Н. Парубко хамта хүдэлдэг М. Н. Кулибабатайгаа 50 часай турша соо хоёр агрегадаараа 134 гектарай ургаса хуряаба.

Ургаса поточно аргаар хуряагдаа. Поли дээрэһээ свекло завод руу сэхэ эльгээгдэжэ, буйлуулагдадаг байгаа. Хуряалгын агрегадтай зэргэлээд ябаһан автомобилиин кузов зургаан минута болоод лэ дүүрэшэдэг байба. Тиигэжэ зэргэ ябаһан зургаан бүлэг агрегат 67400 центнер гэхэ гү, али талмайн гектар бүриһөө 500 центнер свекло хуряаба.

Техникээ аша үрэтэйгөөр хэрэглээ һаа, свекло урданайхиһаа орой хуряажа эхилхэдэ болохо гээд республикын мэдээжэ свеклошоной звеногой туршалга гэршэлнэ гэжэ мэргэжэлтэд тодорхойлбо. Тиигэжэ свеклын үрэ бүри ехэ, хадагалхада зохид болоно..

Жашковскын свеклошод энэ жэлэй сагай үлэрилай ааражагүй эрхэ байдалда һаймэ баян ургаса ургуулаа. Полиингоо үрэжэл дээшэлүүлхэ, һайн сортын үрэһэ хүрэнгэ тухай анхарал эндэ ехэ үүргэтэй. Үшөө намарһаа гектар бүридэ 33 тонно нютагай, 18 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа.

БЕЛОРУССИ;

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ҮЛЭГДЭЛӨӨР

Минскэ областиин «Уречский» совхоз мяха гүрэндэ ехээр худалдадаг болоо. Буруунуудые промышленна аргаар шахан таргалуулдаг, тэдэнээ бурдуугаар хооллуулдаг байна. Белогоор баян энэ тэжээлые холимог тэжээл, корнеплодуудаар буйлуулан, шахамалнуудтаа эдюулжэ, толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1,2 килограммаар нэмээжэ шадана.

Бурдууг, эдеэ хоолой үлэгдэлые бусад ажахынууд шахамалнуудтаа эдюулдэг болонхой. Долоон мянган буруу, 50 мянга гаран гахай жэл бүри шахан таргалуулдаг тусхай бүлэг байранууд областьдо хүдэлнэ, хуушан байрануудынь һэлбэн шэнэлэгдэнхэй. Тэжээл бэлэдхэхэ, малдаа хубаажа үгэхэ тусхай технологическа лининүүд түхеэрэгдэнхэй. Эдеэ хоолой үлөөдэһэнүүдэй зарим хубинь гранул болгогдоно.

ЛИТВА:

РАЙОН БҮХЭНДЭ — ЭКСКУРСИОННО БЮРО

Аникщяйска райондо ажаһуугшадай гурбанай хоёр хуби — бүхы колхоз, совхозуудай түлөөлэгшэд энэ жэлдэ туристска аяншалгада гараһан байна .Олон хүн Крым, Закавкази, Прибалтийска республикануудта, Румыни, Болгари ошожо амараа.

Аникщяйда экскурсионно ниитын бюрогой нээгдэһэнэй ашаар туристнууд аяншалгада гарадаг заншалтай болоо. Революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар, Литвагай үзэсхэлэн гоё байгаалитай энэ нютагта түрэһэн уран зохёолшодой ажабайдал, зохёон байгуулхы ажалтай холбоотой хото городуудаар аяншалха маршрудууд зохёогдонхой.

Энэ жэлдэ 800 мянган хүн —Литвагай хүдөө нютагуудта ажаһуугшадай хахадынь аяншалгада, экскурсида хабаадалсаһан байна.

ТАДЖИКИСТАН,

ТҮРГЭН АРГААР

Кварцын элһэ шанаржуулха дунда Азиин эгээл томо Курганчинска промышленна бүлэг барилгын хоёрдохи ээлжээн болзорһоо урид ашаглалгада оробо. Тэрэнэй ашаар предприятиин хүсэн хоёр дахин ургажа, жэл соо 300 мянган тонно продукци үйлэдбэрилэн гаргагдадаг болобо. Бүлэг барилга шэнэ түхеэрэлгээр хангагданхай, үйлэдбэринь автомат аргаар жолоодогдоно.

Курганчинска карьер продукциая Дунда Азиин республикануудай шэлэй промышленностиин предприятинуудта үгэдэг юм.

Социалис мүрысөөнэй ашаар бүлэг барилгын түрүүшын ээлжээн болзорһоо урид проектнэ хүсэндөө орсоһон байна. Олоһон дүй дүршэлөө хэрэглэн, залуу предприятиин коллектив ашаглалгада ороһон хоёрдохи ээлжэеэ болзорһоо урид, КПСС-эй XXV съезд болотор проектнэ хүсэндэнь хүргэхөөр шиидэнхэй.

ТУРКМЕНИ.

ПОЭТЕССЫН ДУУНУУД

Туркмен поэтесса Джерен Мамедовагай ород хэлэн дээрэ гараһан номынь «Уулзалга» гэжэ нэрэтэй. Эхэнүүдтэ, ажалша эхэнэрнүүдтэ зорюулжа бэшэһэн «Хани басагад» гэһэн цикл, Эхэ орон, арадуудай эб найрамдал тухай шүлэгүүд энэ суглуулбаридань оронхой. Дж. Мамедовагай шүлэгүүд дээрэ найруулагдаһан дуунуудые искусствын мастернууд, уран һайханай бүлгэмэй артистнууд дууладаг.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдажа бэшэгдэһэн шэнэ дуунууд республикын композиторнуудай холбоондо зүбшэгдэбэ. Композитор А. Кулиевай «Минии парти», «Түрэл нютаг», «Эхэ», «Тракторист басагад» гэжэ дуунууд тэдэнэй дунда бии. Бэлигтэ туркмен поэтессын шүлэгүүд дээрэ эдэ дуунууд бэшэгдэнхэй.

КАЗАХСТАН:

ЭХЭНЭРНҮҮДЫЕ МАГТАН ДУУЛАХА

Казахстанай арадай уран зурааша Айша Галимбаева «Эб найрамдал» гэжэ бүлэг зурагуудаа дүүргэбэ. Энэ бүтээл уран зурагай бүхэсоюзна «Ажалда алдар соло» гэжэ выставкэдэ харуулагдаха юм.

— Эдэ бүтээлнүүдни Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдана, — гэжэ уран зурааша хөөрэнэ. — «Хани барисаан тухай шүлэг», «Эб найрамдал», «Дастархан» гэжэ зурагууд ехэ бүлэгтэмни орохо. Шэнэ байдал зохёогшод — манай үеын эхэнэрнүүдые эндэ харуулха хүсэлтэйб. Энэ жэлдэ тус бүтээл дээрээ хүдэлжэ гарааб.

А. Галимбаева Азиин оронуудай эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй уласхоорондын семинарта хабаадалсажа, эндэ болоһон уулзалгануудта үндэһэлэн, зурагуудаа бүтээгээ. Семинарай үедэ уран зурааша олон этюд, эскизүүдые хэһэн байгаа. Эдэ уран бүтээлдэнь ехэ туһатай байгаа.

Казах түрүүшын уран зурааша эхэнэр Айша Галимбаевагай бүтээлүүд олон хото городуудта ажаһуугшадта мэдээжэ юм. Энэ жэлдэ тэрэнэй зурагууд хори гаран выставкада — Прибалтикада, Белоруссида, Башкирида болон ... харуулагдаһан юм.

— Республикынгаа бэрхэ эхэнэрнүүдые ... хые хүсэдэгби. Тэрэ ... бэелүүлэгдэжэ ... гэжэ уран зурааша ...

МОЛДАВИ:

БРИГАДИРАЙ ГЭР — АГИТАТОРАЙ ГЭР

Молдавиин Клокушна ... хоной түбтэ оршодог ... тэ хүн зон хододоо ... хүлгөөтэй байдаг. Залуу ... хозникуудшье, наһатай ... нүүдшье эндэ ерэдэг. Тэрэ бригадир Венедикт Алексеевич Казагай хүндэтэ ... дынь гээшэ.

В. А. Казак — ... эгээл хүндэтэй хүн ... һээ һайн политинформатор ... зугаатай хүхюун хүн ... тосхон соо олохогүй ... нэй ажабайдал олон ... колхозникуудта үльгэр ... шээ болодог. 15-тай ... һатайшуултай сүг ... ажал байгуулалсаһан ... Ажаллажа байгаад, ... ки класс, хүдөө ажахы... ститут дүүргээ. ... ажалайнгаа түлөө ... Алексеевич Эхэ оронoo ... ден, медальда оло дахин ... тэһэн байха.

Нютагайхидынь ... хойшо, тосхондо ... кын, клубай үгы ... эхилээд, тэрэнэй гэртэ ... лардаг болоһон юм. ... дынгаа комсомолой ... һэлгэшэгүй секретари ... тэ залуушуул литера... үдэшэ, уншагшадай ... ренци, комсомолой ... үнгэргэдэг байгаа.

Мүнөө В. А. Казак ... лексно бригадые удари... Тэрэ СССР-эй Верховно ... ведэй депутат, Клок... ужам библиотеко, зүр... сагай эрилтэдэ харюу... клубшье үгынэй бии ... хой. Гэбэшье Венедикт ... сеевичэй гэртэ урдын ... хүнүүд үдэшэ бүри ... даг. Газетэнүүдые хам... шалга, парти, правительствын шухала документ... шудалан үзэлгэ эдэ ... ганудта уялгата бол...

Клокушна тосхондо ... һуугшад олон шэнэ ... ойлгожо абана. Гадна ... ээнэй ажалша бэрхэ ... һайхан сэдьхэл, хүндэ... зан халан абадаг ... ниинь һайн. В. А. ... гэрые тосхоной ... татарай гэр» гэжэ ... нэрлэбэ.

(ТАСС)

КОМСОМОЛОЙ БҮХЭСОЮЗНА ЭРШЭТЭ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

БАШКИРАЙ АССР. Белорецк Чишмы хоёрой хоорондо баригдажа байһан түмэр замай Белорецк-Инзер гэжэ 82 километр утатай участогта харгы татагдажа эхилбэ. Вокзалай, локомотивна депогой, байрын гэрнүүдэй барилгада хэрэглэгдэхэ материалнууд Инзер асаргадана.

Белорецк Чишмы хоёрой хоорондохи түмэр замай утань 250 километр болохо. Белорецкээ түмэр замые магнитогорскынхид барина. «Утимтрансстрой» трестын барилгашад тэдэнэртэ туһална. КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр болотор Белая мүрэн дээгүүр хүүргэ бариха, түмэр харгы татажа дүүргэхэ гэжэ коллективүүд уялга абанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түмэр замай участогай нэгэн, Сюрюнзяк мүрэн дээрэ баригдаһан хүүргэ.

ТАСС-ай фотохронико.

М. И. КАЛИНИНАЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛ МҮНӨӨДЭР ГҮЙСЭБЭ

ПАРТИИН ҮНЭН СЭХЭ ХҮБҮҮН

Совет ороной хүн бүхэн эдэ үдэрнүүдтэ Михаил Иванович Калининие баясхалангай үгөөр дурдажа, тэрэндэ халуун дуратайгаар, гүн сэдьхэлһээ хүндэлдэгөө элирхэйлхэ байһаниинь дамжаггүй. Хуушан обществын эгээн оёорһоо гэхээр гаража, Совет гүрэнэй эгээн дээдын засаг түрын хүтэлбэри хүрэтэр гайхамшагта зам дабаһан энэ хүнэй хуби заяагаар олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн манай ороной арад бүхэн омогорхохо дүүрэн эрхэтэй.

Хэһэн лэ ажал хүдэлмэридөө ханамжа түгэсөөр хандахаһаа гадна, айхабтар һүбэлгэн бэрхээ, бэлиг шадабаритайгаа Михаил Иванович абаһаар харуулдаг һэн. Социалис гүрэндөө, түрэл Коммунис партидаа тэрэ һонор ухаагаа, халуун зүрхэеэ зорюулаа юм. Калининай хүдэлмэришэдтэ, таряашадта, интеллигенцидэ, Совет Армиин сэрэгшэдтэ, офицернүүдтэ, генералнуудта, эдир хүбүүд, басагадта, студентнэр болон һурагуулиинхидта, комсомолшууд болон пионернүүдтэ хандажа хэлэһэн үгэнь, зорюулжа бэшэһэн захяань түрэл гүн ухаанайнь оюун бодолоор, сэдьхэлэйнь ульһаар халима дүүрэн байдаг һэн.

Михаил Иванович Калининин урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтээ даамгай хүлеэсэтэй, үсэд нэтэрүү, гайхалтай зоримгой хүн бэлэй. Тэрэнэй бүхы ажабайдалынь, тэрэнэй эсэшэ сусашагүй тэмсэлынь мэнэ хэлэгшыемнай эли бодо баримтална бшуу.

Үнгэрһэн зуун жэлэй 90-эд оной тэнгһээ хойшо М. И. Калинин хүдэлмэришэн ангиин революционно хүдэлөөндэ оролсоһон, В. И. Ленинэй байгуулһан «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союз» гэдэг эмхиин эдэбхитэй гэшүүн болоһон намтартай. В. И. Ленинэй ударидалга доро И. В. Бабушкин болон бусад түрүү үзэлтэй хүдэлмэришэдтэй хамта манай агуухэ партиин үндэһэн һуури табижа эхилһэн юм. Тэрэ сагһаа хойшо М. И. Калинин Ленинэй замаар сэхэ шууд дабшаһан байха. Тэрэ Ородой түрүүшын революцида илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадаһан юм. 1912 ондо болоһон VI (Пражска) конференци дээрэ РСДРП-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаһан, удаань РСДРП-гэй ЦК-гай, Ородой бюродо оруулагдаһан байна. Октябриин социалис революциин илаһанай удаа, Михаил Иванович тон ехэ хэмжээнэй гүрэн түрын хүдэлмэри ябуулхынгаа хажуугаар, партийнашье ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тэрэ 1919 онһоо ЦК-гай гэшүүн, харин 1926 ондо ВКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн болоһон юм. Михаил Иванович Калинин түрэл партидаа бүхы ами наһаяа зорюулһан, партиин үнэн сэхэ хүбүүниинь мүн.

Большевик ёһоной партиин гэшүүн байха гээшэ марксизм-ленинизмын суртал бодолой ба эмхидхэлэй хараа шугамда үнэн сэхэ байлга, Коммунис партиин ойрын зорилгонуудта ба холын хараата түсэбүүдэй түлөө сэхэ шууд, сухаришагүй тэмсэлшэн байлга мүн гэжэ Михаил Иванович Калинин тоолодог һэн. Партиин хэрэгүүдые хамагай дээдын хэрэг гэжэ ойлгодог тула М. И. Калинин партийна уялгаяа юунһээшье үлүүдэ бододог байһан юм.

Маркс, Энгельс, Ленинэй мүнхэ һургаалые арад зоной гүн соо тараахадаа, Калинин «Коммунис теориин эсэшэ сусашагүй юмнолшон (иигэжэ Михаил Иванович өөрыгөө нэрлэгшэ һэн) байһанаа нэгэнтэ бэшэ харуулаа юм. Марксизм-ленинизмые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тэрэнэй бэлиг шадабари илангаяа тодоор харагдаа һэн. Пропагандистын гайхамшаг шадабариин жэшээ бэдэрээ һаа, имагтал Калининай ажаябуулгатай дүтэ танилсаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэрэ ехэл ойлгосотой тодоор, шагнагшын ухаанда бүхөөр шэнгэхээр, эткэл түгэсөөр хөөрөөгөө зохёожо шададаг байгаа бшуу. Тэрэ муртөө Михаил Ивановичай үгэ бүхэн мэргэн хурса, удхаараа гүн гүнзэгы байдаг һэн. Марксистско-ленинскэ теориие, партиин түүхые зохёохы ёһоор шудалха зэргэтэйбди гэжэ һүүлшынгээ үдэр хүрэтэр Михаил Иванович Калинин заадаг бэлэй. Юуб гэхэдэ, марксизм-ленинизмые ухаалангүй, юрэл хооһоор сээжэлдэлгэһээ, гүйхэнөөр ойлголгоһоо аша туһа гараха гүй гэжэ тон зүб тоолодог һэн.

Михаил Иванович Калининин манай социалис гүрэн түрые эмхидхэн байгуулха хэрэгтэшье гайхамшаг габьяатай. Социалис гүрэн түрые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадабарияа зорюулан, аяар 27 жэлэй туршада тэрэ Совет гүрэнэй дээдын органой хүтэлбэрилэгшын тушаалда хүдэлөө. «Нэн түрүүн хамагаа социалис гүрэндөө үгэхэ зэргэтэйбди, социалис лэ гүрэндөө алхам бүхэнөө зорюулха уялгатайбди, тиигээн лэ хойноо бусад юумэн тухайда бодожо үзэхэдэ болохо», — иигэжэ Калинин нэгэнтэ бэшэ хэлэдэгшье һэн, иигэжэ саг үргэлжэ ухаан бодолдоо шэбшэжэ ябаашье юм.

Михаил Иванович Калинин али бүхы юумэндэ эдэбхи үүсхэл гаргадаг, ажахынше асуудал шиидхэлгэдэ һүбэлгэн хурса бодолтой, гүрэнэй ажал ябуулагша байһан гэжэ мэдээжэ. Гүрэн түрэдэ гү, али арад зондо аша туһатай ямар нэгэн үүсхэл өөрөо гаргаа һаа гү, үгышье һаа, тиимэ үүсхэл дэмжээшье һаа, айхабтар үргэн далайсатайгаар, шадамар бэрхээр, үндэһэтэйгөөр бүхы хэрэгынь эрхилдэг байһан юм. Гүрэнэй, ажахын хэрэгүүдые, тэдэниие хүтэлбэрилгые Калинин сэдьхэлдээ ехэ дүтөөр хүлеэн абадаг, тэдээндэ али болохоор хабаадалсадаг бэлэй. Зүгөөр Калинин имагтал ажахын асуудалнуудта сүм һамаараад, бусад шухала хэрэгүүдһээ холододог байгаа гэжэ оггошье һаналтагүй. Михаил Иванович хэрэг бүхэндэ, шиидхэгдээгүй асуудал бүхэндэ шунан ородог, бүхы һанал бодолоо тэдэндэ зорюулдаг, тиимэ онсо эрмэлзэлээр түгэс хүн бэлэй. Шунан орохогүй, хойноонь гарахагүй һаа, ямаршье хэрэг эхилһэнэй, эрхилһэнэй үлүү гэжэ тоолодог байгаа бшуу.

Дайнай урда тээ, һүүлшынгээ жэлнүүдтэ М. И. Калинин шэнэ үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо ехэ анхарал хандуулдаг байһан. Эндэшье хүнэй сэдьхэл бодолые гүнзэгыгөөр ойлгодогоо, өөрөөшье наарганай урин, хүндэ хандахадаа зөөлэн, соёлойнгоо талаһаа манай үе сагай эгээн болбосоронги хүн байһанаа баранда харуулдаг бэлэй. Тэрэнһээ гадна Михаил Иванович бүхы юумэнэй эмхи гуримтай байлгада дуратай һэн. Тэрэ һайзгай зантай, хии хооһон үгэтэй, бодомжо багатай зониие ехэл шоо үзэдэг байгаа. Тиихэдээ «муу тархи хүлөө зобоодог» гэһэн ород арадай оньһон үгэ айхабтар сэсэн мэргэнээр һануулдаг һэн.

Газаа талаһааншье харахада, Михаил Иванович Калинин бусад зонһоо юугээрээшье илгаагүй һэн. Юрэдөөл хүн лэ хадаа хүн. Зүгөөр нимэ тон юрын хүнэй доторынь, сэдьхэлынь гайхалтай һайхан байгаа. Гадна ямаршье сагта зоригтойгоо, эрэлхэг табисууртайгаа гэршэлжэ шададаг бэлэй. Хэрбээ ямар нэгэн шалтаганаар нарин нягта гү, али тэсэбэритэй байха хэрэгтэй һаань, эдэшье шэнжэнүүдые харуулдаг һэн. Жэшээ болгон, Октябриин революциин урда тээхэнэ М. И. Калинин В. И. Ленинэй тала шууд зоримгой барижа, зэбсэгтэ восстани тухай резолюциие дэмжэһыень эндэ дурдая. Энэ асуудалаар хэдэн дахин уряал үгэ хэлэһэн байха юм. «Центральна комитедэй энэ резолюци хадаа ЦК-гай урдань баталан абаһан нимэрхүү түхэлэй документнүүдэй эгээл һайниинь болоно. Энэ резолюци политическэ тэмсэлдэ уряална. Бидэ мүнөө зэбсэгтэ восстани хэхэ сагтаа тулажа ерээбди», — гэжэ Калининин Петроградай комитедэй заседани дээрэ онсолон тэмдэглээ һэн.

Һүүлдэшье большевик партиин ЦК-гай үргэн заседани дээрэ Михаил Иванович Калинин зоримгой үгэ хэлэжэ, зэбсэгтэ восстаниие хойшолуулашагүй эхилхэ саг тулаа гэжэ онсолхо зуураа, революциин хэрэгтэ һаад тодхор шэрэгшэд — Зиновьев ба Каменев гэгшэдые нюур харалтагүй шүүмжэлэн, тэдэнэй хараа бодолой революцида харша байһые хайра гамгүй элиишэлээ һэн. Тус заседани октябриин 16-да Лесновско-Удельнинскэ районно думада, Калининай өөрынь хүдэлдэг таһалга соо болоо гэжэ тэмдэглэхэдэ удхатай.

Энэ гайхамшагта хүнэй ажабайдалай үшөө нэгэ шэнжые эндэ харуулангүй гараамаар бэшэ байна. Тэрэнь юуб гэхэдэ, Михаил Иванович Калинин бүхы наһаараа али бүхы юумэндэ, тэрэ тоодо, эрдэм номдо һуралсадаг, өөрынгөө мэдэсые дээшэлүүлхэ гэжэ эсэшэ сусашагүй тэгүүлжэ ябадаг хүн һэн. Түрэл тосхондоо байхадаа үзэг мэдэхэ нэгэ үбгэн сэрэгшэдэ хүлһөөр ном заалгаһанһаа эхилээд, нюуса кружогуудта К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. Ленинэй зохёолнуудтай танилсатараа, тиин «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй Союзда» оротороо, Калинин саг үргэлжэ һуралсалаа үргэлжэлүүлжэл ябаһан юм. Түрмэдэшье хаагдаад байхадаа, тэндээ, уйтан камера соо, К. Марксын «Капиталай» түрүүшын ботиие сээжэлдэхэ шахуу болотороо дабтан үзэһэн, ородой түүхэ ба геологи шудалһан ушарынишье дээрэ хэлэгшымнай гэршэ мүн бэшэ гү?! Хожомынь, Совет засагай илаһанай удаа, М. И. Калинин социалис гүрэнэй дээдын засагые толгойлжо байхадаашье, тэрэ хамагта һуралсаха, эрдэмэй орой тээшэ эрмэлзэн тэгүүлхэ хүсэлоо бишыхашье, һуладхаагүй, харин улам эршэдхэн шангадхаа юм.

Михаил Иванович Калинин ородой, совет, харин гүрэнүүдэй уран һайханайшье литература һайн мэдэдэг һэн. Гадна искусствын али бүхы асуудалаар үгэ буляалдалга хэнтэйшье хэхэ хаба аргатай байгаа. Харин философи, политическэ экономи, түүхэ болон ниитын эрдэмэй бусад һалбаринуудта тэрэнэй гүн ехэ мэдэсэтэйе хэншье арсахагүй һэн. Математика, физикэ, техникэ болон сэрэгэй хэрэгэй хүгжэлтөөр онсо һонирходог хүн бэлэй.

Тиимэһээл Михаил Ивановичай Калининай айхабтар ехэ эрдэм һургуулитай, элитэ марксист-ленинец байһаниинь ойлгосотойшье, гайхалшьегүй ха юм. Тэрэнэй бүхы ажабайдал, ажал ябуулгань хадаа партиин, коммунизмын агууехэ хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэлгын толотомо гэршэ мүн.

Ф. КРЕТОВ,
РСФСР-эй наукануудай габьяата ажал ябуулагша, түүхын эрдэмэй доктор, профессор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай К. Марксын нэрэмжэтэ проспектдэ оршодог байшан. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ байшанда 1919 онһоо 1946 он болотор М. И. Калинин ажалладаг байһан.

ТАСС-ай фотохронико.

МАРТАГДАШАГҮЙ УУЛЗАЛГА

1923 оной августын 19. Үглөөнэй 6 саг һэн. Һүниндөө бороо ороһон аад, бүрхэгшэг байба ха. Тиигэбэшье улаан тугуудые, В. И. Ленинэй болон гүрэн түрын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүдые бариһан хотын ажалшад эндэ тэндэһээ сугларжа, бүлэг бүлэгөөрөө түмэр харгын вокзал тээшэ яаранад. Алас-Дурна зүгөөр албанай хэрэгээр ябаһан манай Совет гүрэниие толгойлогшо Михаил Иванович Калинин, хэршье яаралтай ябаа һаа, Дээдэ-Үдын ажалшадтай уулзахаа зүбшөөһэн байгаа. Энэнь үдэшэлэн лэ дуулдаа ха юм. Тиимэһээл нимэ эртэшье һаань, түмэр замай вокзал шадар хүн зон олон, ехэ хүлгөөтэй байба.

Үглөөнэй 8 час 30 минута. Холын харгыда ябажа аяшархаһан хэбэртэй, поезд аалиханаар ерэжэ, вокзалай хажууда тогтобо. Тэрэ дороо вагоной үүдэндэ Михаил Иванович энеэбхилһээр ерэжэ, гараа үргэн эндэ суглараагшадые амаршалба.

Прибайкалиин губерниин гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Павел Петрович Постышев СССР-эй ВЦИК-эй түрүүлэгшэ Михаил Ивановичай Калининда рапорт үгэбэ. «Бүхэсоюзна старостые» угтахаа ерэһэн РКП(б)-гэй Прибайкалиин губкомой, губгүйсэдкомой, губпрофсоведэй, һая бии болоһон Буряадай автономито республикын, Байгал шадарай ород таряашадай болон ажалша малша буряадуудай түлөөлэгшэд, сэрэгэйхид эндэ байлсаба. Һүүлээрнь вокзалай хажуудахи талмай дээрэ энэ уулзалгада зорюулагдаһан баяр баясхалангай митинг болобо. Митинг дээрэ РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюрогой секретарь Кубяк (тэрэ М. И. Калинитай суггаа ерэлсэһэн байгаа), РКП(б)-гэй Прибайкалиска губкомой секретарь Яковенко-Ходкевич, губгүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. П. Постышев, Бурревкомой түлөөлэгшэ болон бусад хэдэн хүнүүд амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Байгал шадарай ажалша малша буряадуудай зүгһөө Онхоев Радна үгэ хэлэхэдээ (буряадаар) Михаил Ивановичые Буряад орондо ерэһэнтэйнь дашарамдуулан, үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, буряад арад зондо автономи олгоһонойнь түлөө Бүхэсоюзна Центральна гүйсэдхэхэ комитедтэ, Совет правительствада баяр баясхалан хүргэһэн байна. Саашань хэлэхэдээ, «Һаяшаг лэ хаанта Россиин засаг баригшадай ойронь үгытэй хүн дүтэлхэ эрхэгүй байгаа ха юм. Мүнөө совет засагай аша туһаар буряад зон эрхэ сүлөөгөө оложо, совет гүрэниие толгойлогшотой уулзажа хөөрэлдэхэ зол жаргалтай байбди», — гээ.

Михаил Иванович Калинин харюугай үгэ хэлэхэдээ, Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоогдоһонтойнь дашарамдуулан, ажалша буряадуудай түлөөлэгшэдые нэн түрүүн халуунаар амаршалаад, иигэжэ хэлэбэ: «Буряадай республикые бии болгоһон ушар гол түлэб энэ нютаг ороной хүн зондо хамаатай. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй дэбисхэр дээрэ сүлөөтэ буряад-монгол арадай республика байгуулагдаба ха юм». Саашань, хүдэлмэришэд болон таряашадай засаг хадаа бүхы үндэһэ яһатаниие дарлалтаһаа сүлөөлхэ зорилготой, энээнгүй нэгэшье гүрэн сүлөөтэ гүрэн гэжэ тоологдохо ёһогүй гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Совет засаг багашье, ехэшье арадуудта бэеэ даанхай байдалтай болохо асуудал өөһэдөө шиидхэхэдэнь али болохоор туһалха зорилготой. Хүдэлмэришэд болон таряашадай нягта нэгэдэл, олон үндэһэ яһатанай жэни барисаа улам саашадань бэхижүүлхын түлөө партии, правительствын бэелүүлжэ байһан, бэелүүлхэ ёһотой зорилгонууд түхэй зохидоор, ехэ ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгөө бэлэй.

М. И. Калининай хэлэһэн үгэнүүдые энэ уулзалгада хабаадагшад айхабтар ехэ анхаралтайгаар шагнажа, нэгэтэ бэшэ шанга альга ташалгаар дэмжэһэн байха юм.

Митингшье дүүрэбэ. Михаил Иванович республикын түлөөлэгшэдые өөрынгөө вагондо уриһан байгаа. Тэндэ ажалша буряадуудай делегаци Михаил Ивановичта жэнхэни буряад ёһоор бэлэг болгон тэрлиг, малгай үмэдхөө бэлэй. Энэ бэлэг абахадаа: «Совет засаг арадуудай ёһо заншал сэгнэдэг юм. Хожомоо аргын болобол, танай нютаг ерэхэдээ энэ костюмаа үмдөөд ерэхэб» — гээд Михаил Иванович урин зохидоор энеэһэн байха юм.

Павел Петрович Постышев Байгал шадар һуулаг ород, буряад зоной ажабайдал харуулһан фото-зурагуудтай альбом айлшандаа барюулһан гэхэ. Заудинска сельскэ Соведэй түлөөлэгшэ Михаил Иванович Калининие энэ Соведэй хүндэтэ түрүүлэгшэ болгожо һунгаһан тухай соносхоод, 1237-дохи номерой мандат барюулба.

Һүүлээрнь Дээдэ-Үдын паровозно депогойхид М. И. Калининда тус депогой хүндэтэ хүдэлмэришэнэй нэрэ зэргэ олгохо гэһэн хамтын суглаанай тогтоол уншаба. Энэ тогтоол соонь Михаил Иванович нэгэдэхи гарай токарь зэргэтэй, 9-дэхи разрядай салингайгаар энэ коллективэй бүридэлдэ орожо, тэрэнэй нэрэ дээрэ бэшэгдэһэн һара бүриин салингынь Агаарай флодые хүгжөөхэ жасада оруулагдажа байха гэжэ бэшээтэй байгаа. Тиимэһээл энэ депогой коллектив М. И. Калининай нэрэ зүүхэ, бүрин эрхэтэй байгаа ха юм. Мүнөөшье энэ коллектив социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаһан зандаа.

Уулзалгын богонихон саг дүүрэбэ. Тусхай поезд Москва хото тээшэ замаа үргэлжэлүүлбэ. Перрон дээрэ сугларагшад «Интернационал» дуулажа, хүндэтэ айлшанаа үдэшэһэн байна. Иигэжэ партиин, манай гүрэнэй мэдээжэ ехэ ажал ябуулагша, СССР-эй ВЦИК-эй түрүүлэгшэ Михаил Иванович Калинин анха түрүүшынхеэ буряад нютаг хаража, манай ажалша арад зонтой уулзаһан түүхэтэй. Буряадай Автономито республикые һая тогтоожо байһан хүдэлмэришэд таряашадта саашадаа совет засаг бэхижүүлэн байгуулхадань ехэ туһа нүлөө үзүүлһэн холын хараатай һургаал, заабари тиихэдэ М. И. Калинин үгөө һэн.

Хожомыншье М. И. Калинин манай республикын түлөөлэгшэдтэй, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудтай холо уулзажа, аша туһатай зүбшөөл үгэдэг, бүряад ороноймнай ажахын болон соёл культурын хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ бодото туһа хүргэдэг байһан юм. Энэнь аяар холын 1923 ондо болоһон энэ мартагдашагүй уулзалгаһаа эхитэй ха юм.

П. НИМАЕВ.

М. Хангаловай нэрэмжэтэ музейн фондһоо абтаһан фото-зураг дээрэ **М. И. Калинин** Дээдэ-Үдын вокзалда уулзагшадай дунда байна. Зүүн гар таладань **П. П. Постышев.**

АЖАЛНАЙ ҮШӨӨ ЕХЭ

«Бурятмежколхозстрой» республиканска нэгэдэлэй барилгын шэнэ эмхиин манай аймагта эмхидхэгдээр хэдэн жэл үнгэрөө. Өөрын ямаршье баазагүй, нэгэшье хүдэлмэришэнгүй, зэр зэмсэг муутай шэнэ организацин даб дээрээ совхозуудта барилга эрхилхэ тон хүндэ байгаа. Тиишье КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй үдэр бүриин туһаламжаар юһэдэхи табан жэлэй туршада манай нүүдэл колонныын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр аймагай хүдөө нютагуудта горитойхон шэнэ барилга хэгдэбэ.

Аймагай совхозууд гол түлэб мал үсхэбэрилхэ мэргэжэлтэй юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эбэртэ бодо малай, хонид, адуунай тоо толорилаад олошороо, ашаг шэмынь горитойхон дээшэлээ. Илангаяа мяхалиг үүлтэрэй эбэртэ бодо мал амжалтатайгаар үсхэбэрилэгдэнэ. Тиихэдэ малай байра бариха хэрэгтэй болобо. Энэ хүдэлмэриие гол түлэб манай колонныын барилгашад лэ бүтээнэ гээшэ.

1973 ондо — юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ Дүтэлүүрэй совхозой дүрбэдэхи, Хамниин совхозой нэгэдэхи отделенинүүдтэ эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха томо хоёр байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Тэдэ байранууд тус бүридэнь нэгэ доро 1000 үхэр шахажа болохо юм. Тэдэ байрануудай хажууда тэжээл буйлуулха цехүүд баригданхай. 1973 ондо манай колонныын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр хамтадаа 680 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгдэһэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ урзан жэлһээ хоёр дахин шахуу ехэ ажал хэгдэһэн байна. Нэн түрүүлэн Харацайн совхозой түб һуурин Үлэгшэн тосхоной дунда һургуулиин шэнэ байшан тухай хөөрэе. Энэмнай мүнөө үеын проектээр баригдаһан, уужам һаруул классуудтай, хоёр дабхар байшан юм. 320 һурагшын һууритай, уһанай ууралаар дулаасуулагдадаг. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, тосхоной түхэл шарай гансата хубилаа, совхозой ажалшад ехэтэ баясаа һэн.

Тиихэдэ Дүтэлүүрэй совхозой түб һууриида соёлой шэнэ байшан баригдаа. Энэнь 300 хүнэй һууритай, мүн лэ уһанай ууралаар дулаасуулагдадаг юм. Досоонь мүнөө үеын мебель табигданхай. Энэл совхоздо 200 үнеэнэй багтаамжатай шэнэ байра баригдажа, ашаглалгада үгтөө. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо хоёр квартиратай 3 гэр нёдондо баригдаад, ажахын мэргэжэлтэд түбхинөө.

1974 ондо манай оньһожо-руулагдамал колонныын барилгашадай хүсөөр 1 миллион 93 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгдэһэн байна. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ холо ехэ болоно. «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй нэгэшье барилгын организаци эды шэнээн ехэ хэмжээнэй ажал бүтээгээгүй. Тиигэжэ манай колонныын коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлһэн байха юм.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо манай коллектив 946,3 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ түсэбтэй һэн. Гурбадахи кварталай, мүн октябрь һарын даабари амжалтатайгаар дүүргэгдөө. Энэ жэлэймнай түсэбтэ даабари 10—15 мянган түхэригөөр үлүүлэгдэхээр багсаагдана.

Байгша ондо Далахайн совхозой түб Утаата тосхондо найман жэлэй һургуулиин байшан баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэнь 320 һурагшын һууритай юм. Дүтэлүүрэй совхозой дүрбэдэхи отделенидэ, Михайловкын совхозой түб һууриида 50—50 үхибүүнэй байратай сад-яслинууд баригдаба. Тиихэдэ Хамниин тосхондо спортын ехэ зал, машина болон тракторнуудые заһабарилгын мастерской, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо 120 үхэрэй багтаамжатай байра, 2 квартиратай нэгэ гэр баригдаа. Аймагай ветлечебницын шэнэ комплекс Закаменск хотодо, Енгорбойн совхозой хоёрдохи отделенидэ автогараж бодхоогдонхой. Эдэ бүгэдэ шэнэ барилганууд бултадаа ашаглалгада оруулагдаа.

Михайловкын совхозой конторын байшан, Шара-Азарга тосхондо 2 квартиратай нэгэ гэр мүнөө баригдажа байна. Эдэнээ жэлэй дүүрэтэр дүүргэхэ зорилготойбди.

Манай аймагай совхозууд адууһа мал үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэй юм гээд урид хэлэгдээ һэн. Тиимэһээ үхэрнүүдые һайнаар шахажа, тарган мяха ехээр гүрэндэ тушааха зорилго табигдана. Мүнөө Енгорбойн совхозой гурбадахи отделенидэ мал шахаха ехэ комплексын барилга эхилээбди. Эндэ нэгэ доро 5000 үхэр шахагдаха юм. Энэ комплексдо аймагай бүхы совхозуудһаа залуу мал суглуулагдажа, һайнаар шахагдаад, гүрэндэ тушаагдадаг болохо байна. Энэ комплексые хурдан түргэнөөр барижа, ашаглалтада оруулалга манай колонныын барилгашадай нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Гадна аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй үйлэдбэриин бааза Закаменск хотодо, Енгорбойн совхозой түбтэ дунда һургуулиин шэнэ байшан, Утаата нютагта 20 автомашинын гараж баригдажа байна.

Колонныын хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр бодхоогдоһон бүхы барилгануудые тоолохо болоо һаа, олон юм аабдаа. Эндэ гол түлэб томо барилганууд тухай хэлэгдэбэ. Эдэ бүгэдэ хүдэлмэришэдэйл хүсөөр бүтээгдээ. Манай колонныын һалшаг эмхидхэгдэһэн байбашье, ажалша бэрхэ хүнүүд олошоржо байна. Жэшээ болон, Бадма Жамбалович Аюшеевые абаад үзэе. Энэ нүхэр 6 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригадые ударидана. Тус бригадынхид һара, квартал бүхэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Бүтээһэн ажалайнь шанар хододоо һайн байдаг. Нүхэр Аюшеев «1974 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай.

Модо бэлэдхэгшэдэй дундаһаа Ламажаб Доржиевич Унтановые онсолон тэмдэглэмээр. «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн энэ нүхэр коллектив соогоо хододоо магтаалтай ябадаг. Тиихэдэ Евгений Георгиевич Ловцовой хүтэлбэрилдэг бригада ажалдаа һайн үрэ дүнгүүдые түйлана.

Манай колонныын коллективэй хэхэ ажал үшөө ехэ. Аймагайнгаа совхозуудта барилга һайнаар, түргөөр хэжэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ горитойхон хубитаяа оруулха хэрэг барилгашадаймнай наһанай зорилго болоно.

Д. БУДАЕВ,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй Захааминай ПМК-гай главна инженер.

Ородой түрүүшын революциин 70 жэлэй ойдо

МОСКВА — РОССИДАХИ РЕВОЛЮЦИИН ЗҮРХЭН

«1905 оной сентябриин 25-да хилээмэ болгодог хүдэлмэришэдэй хаанта засагта эсэргүү зэбсэгтэ буһалгаан эндэ болоо» гээд мрамор дээрэ хэдэн үгэнүүдые уншажа болоно. Тиин эдэ мүрнүүд ехэл юумэн тухайда хэлэнэ, баатарлиг дүлэтэ тэдэ холын үдэрнүүдтэ маниие абаашана.

Ородой түрүүшын революциин үйлэ хэрэгүүдтэ мүнхэ дурасхаал болгон, Москвагай байшангуудай ханада хадаатай мрамор дээрэ үни хада бэшэгдэһэн мүрнүүдые харанаш, СССР-эй революциин түбэй музей соо табигдаһан тэрэ холын дүлэтэ үе сагай документнүүдые, фото-зурагуудые, дурасхаал болоһон зүйлнүүдые харанаш, үни удаан хэбтэжэ, шарлашаһаа большевик газетэнүүдые, хуудаһануудые, уряануудые уншанаш. Эдэ бүгэдэ бодотоор болоһон хэрэг үйлэнүүдые гэршэлжэ байна.

...1905 он. Намар. Ороч дотор, илангаяа Москвада революционно хүдэлөөн үзэгдөөгүй үргэнөөр дэлгэржэ, улам эршэ ехэтэй, добтолхы шэнжэтэй боложо байба. Һарын эсэс багаар Москвада бүхы типографинууд, хэдэ хэдэн механическа заводууд, олон фабриканууд буһалгаалжа бодобо, хаа хаанагүй митингнүүд болоно. Найман часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо, салин ехэ болгохо, хүдэлмэришэд депутадуудые нюуса байдалһаань гаргаха гэһэн эрилтэнүүд табигдадаг болобо.

1905 оной октябриин 4-дэ гараһан 21-дэхи номерой «Пролетарий» газетэ стендэ таблатай байна. Нимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байһан тухайда мэдээсэл дуулахадаа «политическэ жагсаал ба Москвадахи болоһон үйлсын тэмсэл» гэһэн статья дотороо В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн:

«Москвада болоһон революционно хүдэлөөн хадаа байлдааниие гэрэлтүүлһэн түрүүшын аадарай сахилгаан мүн... Питерһээ хүдэлөөн эхилээ, Россиин бүхы захa хизаарнуудаар дэлгэрээ, Ригэ, Польшо, Одессэ, Кавказые хүдэлгэжэ бодхоогоо, мүнөө Россиин «зүрхэн» руу түймэрэй дүлэн соробхижо оробо».

Тэмсэл улам эршэдэн шангадаба. Октябриин 7-до (шэнээрээ 20-до) РСДРП-гэй Московско комитедэй уряагаар Московско-Казанска түмэр харгын хүдэлмэришэд ба алба хаагшад буһалгаа хэжэ ороо, удаань бусад түмэр харгынуудта дэлгэрһэн байна. Уданшьегүй суута бүгэдэ ниитын политическэ жагсаал эхилжэ, удаань Бүхэроссиин болотороо үргэдэн дэлгэрээ һэн. Политическэ буһалгаануудай болоһон газарнуудые улаан тугхануудаар тэмдэглэһэн ороной карта-схемэ энэ буһалгаанай дэлисые элитээр харуулжа байна бшуу. Бүхы ороной дэбисхэр дээгүүр, тэрэ тоодо холын заха хизаарнуудай газар дээгүүр эдэ тугханууд улайн харагдана.

Картатай зэргэлээд фото-зурагууд байна. Москвагай университедэй газаань болоһон хүдэлмэришэд болон студентнэрэй баррикаданууды, митингнүүдые буулгаһан, мүн Нева мүрэнэй эрьеэр болоһон жагсаалые, Ревель ба Ташкентдэхи жагсаалнуудые эдэ зурагууд дээрэ хаража болоно, хаанта засагай сэрэгшэдэй буудажа алаһан хүнүүдые хүдөөлүүлгые, Златоустын буһалгаалжа байһан хүдэлмэришэдые, Киев, Минск, Тифлистэхи митингнүүдые болон жагсаалнуудые буулгаһан зурагууд эндэ бии.

Жагсаалда бодогшодой тоо хоёр миллионһоо халяа, эдээнэй нэгэ миллионниинь промышленностиин хүдэлмэришэд байгаа. «Хаанта засаг тонилог саашаа!», «Демократическа республика мандаха болтогой!» гэһэн уряануудые буһалгаашад табидаг байба.

Эндэ табигдаһан Петербургын генерал-губернатор Треповай бэшэлгэ засаг түрын зүгһөө хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдтэ ямараар хандадагыень гэршэлжэ байна. Митингнүүд болон жагсаалнуудые буудажа дараха ёһотой, «хии талаар буудахагүй, һомонуудые гамнахагүй» гэһэн захиралта сэрэгшэд болон полицида энэ ноён үгэһэн байгаа.

Октябрьда болоһон революционно хүдэлөөн таряашадые һэргээжэ, хүдэлөөндэ уряалдаг болобо. Орон доторхи уездүүдэй гурбанай нэгэ хубиһаа олонхи газартань буһалгаан дэлгэрбэ. Саратовай ба Симбирскын губернаторнуудай нэрэ дээрэ үхэтэроо айһан помещигүүдэй телеграмма музей соо табигданхай. Буһалгаалһан таряашадай баяд эзэшүүлэй зөөри, барилга буусануудые үй бута сохёод, шатааһан тухайда нэгэ телеграмма соонь мэдээсэгдэнэ, тиигэжэ сэрэгые эльгээхыень засаг түрые гуйһан байна.

Бүгэдэ ниитын жагсаалай үедэ Россиин пролетариат дэлхэйн түүхэдэ түрүүшынхеэ хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүдые — пролетариадай политическэ олониитын организаци байгуулһан юм.

Хаанта засагта эсэргүүгээр тэмсэхэдээ, хүдэлмэришэн ангиин шэн зориг, баатар габьяа гаргаһаниинь хэзээдэшье мүхөөгдэшэгүй үльгэр жэшээ болоһон юм гэжэ «1905—1907 онуудта Россида болоһон ородой түрүүшын революциин 70 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо Бүхэроссиин Октябрьска политическэ жагсаалые тодорхойлһон байна. Энэ хадаа пролетариадай политическэ түгэс хүсэтэй эсэргүүсэлтэ мүн болоно.

Революциин хүсэнүүдэй улам ургахадань, айжа мэгдэһэн хаан октябриин 17-ной манифест гаргаһан юм. «Эрхэтэдэй сүлөөтэ байдал», «хуулита» дума бии болгохоор арад зониие найдуулаа һэн ха. Революциие дараха зорилгоор хаанай хара мэхэтэй ябуулгые В. И. Ленин соо хараһан байна. Хаанай саарһан дээрэ найдуулһан конституцида үнэншэлтэгүй, хаанта засагые унагааажа хаятараа тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ большевигууд хүдэлмэришэд, таряашадые уряалдаг байба. «Арад зондо хооһон саарһан найдуулга хэрэгтэй бэшэ, харин бодотоор хангаха, бата найдамжа хэрэгтэй... Нимэ найдамжые тэмсэжэ түйлаха хэрэгтэй, тиин нимэ юумэн үгы байна. Тиимэһээ тэмсэл үргэлжэлхэ ёһотой!..» — гээд хаанай манифест тухай «Ород арадта» РСДРП-гэй Центральна Комитедэй хандаһан хандалга соо хэлэгдэнэ.

Большевигууд хүдэлмэришэн ангиие зэбсэгтэ буһалгаанда бэлдэжэ оробо.

В. КНЯЗЕВ
ТАСС-ай корр.

НОЯБРИИН 19—РАКЕТНЭ СЭРЭГҮҮДЭЙ БА АРТИЛЛЕРИИН ҮДЭР

ЭХЭ ОРОНОЙ НАЙДАМТАЙ ХУЯГ

Л. С. САЙКОВ—артиллериин генерал-лейтенант, ракетнэ сэрэгүүдэй ба газарай сэрэгүүдэй артиллериин командалагшын нэгэдэхи орлогшо

33 жэлэй саада тээ—1942 оной ноябриин 19-дэ 13.000 гаран ехэ буу, миномет, реактивна артиллериин дайшалхы машинанууд дайсанай хамгаалгые үй бута сохижо, танкнууд ба ябаган сэрэгшэдые дахуулан саашадаа добтолоо һэн. Иигэжэ Сталинград шадар совет сэрэгүүдэй айхабтар ехэ добтолго эхилһэн юм.

Совет сэрэгшэдэй-артиллеристнүүдэй моральна ба сэрэгэй гайхамшаг шанар—социалис Эхэ орондоо үнэн байлга, эрэлхэг зориг, ямаршье орёо даабари дүүргэхэ хаба шадабари Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ эли тодоор харагдаа һэн. Сталинград шадархи һөөргэдэһэн добтолгодо артиллериин дайшалхы габьяае хараада абажа, бүгэдэ арадай һайндэр—Артиллериин үдэр тогтоогдоһон байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Коммунис партиин ба Советскэ правительствын саг үргэлжын анхаралай ашаар артиллериин дайшалхы хүсэн үдэр бүри нэмэжэ, ехэ боложо байба.

Артиллеристнүүдэй алдарта хэрэг партиин, правительствын дээдэ сэгнэлтэдэ хүртэһэн юм. 1,5 миллион үлүүтэй артиллеристнүүд СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнагдаа, 1800 сэрэгшэ Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Дайнһаа хойшо үнгэрэгэһэн жэлнүүдтэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы шадал сэгнэшэгүй ехээр ургаа. Стратегическэ шэглэлтэй ракетнэ сэрэгүүд бии болгогдоо. Энэ ушар СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй байгуулалтада, шэнэ шата болоһон байна. Энэ бүгэдэ хадаа сэрэгэй-политическэ оршон байдалые Коммунис партиин зүгһөө научна ёһоор шэнжэлдэг байһанай, манай ороной техническэ арга боломжын айхабтар ехээр хүжэһэнэй аша үрэ болоно. Стратегическэ шэглэлтэй ракетнэ сэрэгүүдэй мэдэлдэ мүнөө үеын ракетэнүүд, хүтэлбэрилхы шэнэ автомат хэрэгсэлнүүд үгтэнхэй. Эдэ бүгэдэнь Совет ороной, бүхы социалис оронуудай найдамтай хуяг болонхой, тэдэниие хамгаалхаар хододоо бэлэн байдаг. Энэнь Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бусад сэрэгүүд үүргэнүүдээ дүүргэжэ, хэрэггүй болоо гэһэн удхатай бэшэ юм. Бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй хамтын хүсөөр лэ мүнөөнэй дайнда илалта туйлажа болохо байна.

Совет артиллери шанарайнгаа талаар нилээд хүгжөө. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хэрэглэгдэһэн артиллериин зэбсэгүүд мүнөө үгы шахуу болонхой. Тиимэ зэбсэгүүдые мүнөө музейдэ гү, али совет артиллеристнүүдэй баатаршалгые харуулһан хүшөөнүүдэй дэргэдэ хаража болохо.

Танкнуудтай тэмсэхэ, хүсэ ехэтэй зэбсэг—реактивна снаряд бии болгогдоо. Тиимэ снарядаар хэдышье холо ябаһан танкые нэгэ буудалгаар гэмтээжэ болохо юм.

Харин гүрэнүүдэй зэбсэгтэй жэшэжэ хараха болоо һаа, манай ракетэнүүд, томо буунууд шанараараа холо үлүү байха. Энэ хэрэгтэ конструкторнууд ба инженернүүдэй, техникүүд болон хүдэлмэришэдэй габьяа тон ехэ.

Коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ, эрдэм болбосоролтой сэрэгшэд ракетнэ ба артиллериин частьнуудта алба хэнэ. Бүхы талаараа һайн бэлэдхэлтэй офицернүүд сэрэгэй частьнуудые толгойлно. Һуралсалай энэ жэлдэ ракетнэ ба артиллериин олохон частьнууд дайшалхы һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Офицернүүд С. И. Кузин, Е. Ф. Пугачев, В. А. Волков, А. И. Цветков, И. А. Ковальчук гэгшэдэй командалдаг частьнууд ба подразделенинүүд илангаяа һайн бэлэдхэлтэй байгаа. Тусхай һуралсалаар шалгарһан ехэ зайе эмхитэйгээр гаталжа шадаха, дайсаниие гансата «сохихо» шадабаритай байһанаа дурсагдаһан офицернүүдэй частьнууд, подразделенинүүд шалгалтын үедэ харуулба. Офицернүүд И. М. Астахов, Н. Г. Жарлицын, В. В. Каширин, А. К. Клименко гэгшэдэй командалдаг ракетнэ болон артиллериин частьнууд дайшалхы талаараа эрхим бэлэдхэлтэй гэжэ хэдэн жэлэй шалгалтанууд элирхэйлэн тодорхойлоо.

Эхэ оромнай тэдэнэй ажалые үндэрөөр сэгнээ: хэдэн олон сэрэгшэд гүрэн түрын дээдэ хайрада—«СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэдэ ябажа, Эхэ орондоо алба хэһэнэй түлөө» орденуудаар шагнагдаа.

«КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоолые ракетнэ сэрэгүүдэй, артиллериин бүхы сэрэгшэд дайшалхы уряа гэжэ угтаһан байна. Часть ба подразделенинүүдтээ тэдэнэр шэнэ социалис уялгануудые абана, партиин съезддэ эльгээгдэхэ Ленинскэ комсомолой рапортда гар табиха эрхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлнэ. Эдээндэ арадай найдаһан хүсэтэ зэбсэг Эхэ ороноо хамгаалха, социалис гүрэнүүдые, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэниие хамгаалха хэрэгтэ зорюулагданхай гэжэ ракетчигүүд болон артиллеристнүүд һайн ойлгоно.

Совет арадай ажалай габьяагаар урмашаһан ракетнэ сэрэгүүдэй, артиллериин сэрэгшэд дайшалхы һуралсал болон мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ гүнзэгырүүлнэ, урданайнгаа ёһо заншалые арьбадхаха, эмхидхэл ба һэримжээ дээшэлүүлнэ, орёо техникэ шудалха хэрэгтэ амжалта туйлана.

Арадай үнэн сэхэ хүбүүд—сэрэгшэд уялгануудаа хододоо эрхимээр дүүргэхэ гэжэ совет хүнүүд батаар найдана. Совет арадай бүхы туйлалтанууд Коммунис партиин, Советскэ правительствын захиралтаар бата найдамтайгаар хамгаалагдаха байха.

(ТАСС).

Ракетнэ Н-скэ частнин сэрэгшэд КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Залуу коммунист лейтенант Александр Болховитинай командалдаг ракетнэ самоходно түхеэрэлгын сэрэгшэд даалгагдаһан техникээ эрхим һайнаар, бэе бэеэ һэлгэжэ шадаха мэргэжэл шудалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) рядовой В. Горев, ефрейтор Б. Баулин, лейтенант А. Болховитин, сержант А. Горбачев, рядовой В. Гушкалов.

ТАСС-ай фотохронико.

Спорт

ТОБШОХОНООР

ВОЛЕЙБОЛ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хотонуудай хүүгэдэй спортын һургуулинуудай 10 командын дунда волейболсор заншалта мүрысөөн Эрхүүгэй областиин Усолье-Сибирское хотодо боложо дүүрэбэ.

Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй спортын һургуулиин эдиршүүлэй команда Томскын волейболистнуудые—3:0, харин Братскын, Примориин түлөөлэгшэдые 3:2 тоотойгоор шүүгээд, талмайн эзэд—Эрхүүгэй үхибүүдтэ 2:3 тоотойгоор шүүгдэжэ, 4-дэхи һууридa гараа.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Спортын энэ зүйлөөр зунай хаһа сагые хаалгын хэдэн мүрысөөнүүдтэ Буряадай спортсменүүд хабаадаба.

Хүнгэн атледүүдэй Адлер хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Анна Старкова хабаадахадаа, Буряадай АССР-эй шэнэ рекорд тогтоогоо. Түгэсхэлэй мүрысөөндэ тэрэ 4 килораммай ядрое 13 метр 02 сантиметртэ түлхижэ, урдынгаа рекордые 20 сантиметрээр үлүүлһэн байна.

***

Һурагшадай намарай амаралтын үедэ РСФСР-эй 500-гаад шахуу хүнгэн атлет утые ба үндэрые харайлгаар РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын Сочи хотодо үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаба. Буряад ороной һурагшад эндэ яһала һайн дүнгүүдые туйлаа. Жэшээнь, Улаан-Үдэ хотын 41-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Владимир Базилевский 180 сантиметр үндэрые харайгаа. Тиихэдэ Кабанскын дунда һургуулиин юһэдэхи классай һурагша Надежда Волкова 4 метр 60 сантиметр утые харайһан байха юм.

Ессентуки хотодо болоһон мүрысөөндэ Улаан-Үдын 13-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Люба Черных 9 метр 75 сантиметртэ ядро түлхибэ.

***

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин Соведэй суглуулагдамал командын хүнгэн атледүүд Кисловодск хотодо бэлэдхэл хэжэ байна. Улаан-Үдын индустриальна-педагогическа техникумэй багша спортын мастерта кандидат Петр Васильев, энэ техникумэй студентнэр спортын мастерта кандидат Павел Яковлев, 1-дэхи разрядтайшуул Сергей Коробейников, Ольга Юшкова, Татьяна Калашникова гэгшэд эдэнэй дунда бии.

Б. МИРОМАНОВ.

• • •

ДЗЮ-ДО. «Динамын» дзюдоистнуудай суглуулагдамал команда түгэсхэлэй уулзалгада ЦСКА-гай спортсменүүдые илажа, СССР-эй кубогта хүртэбэ. Спортын 14 бүлгэмэй, эмхи зургаанай барилдаашад Ленинградта боложо үнгэрһэн энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна.

БОКС. Хүндэ шэгнүүртэй американ, совет боксернуудай түүхэдэ түрүүшын уулзалга 6:4 тоотойгоор талмайн эзэдэй илалтаар Нью-Йорк хотодо дүүрэбэ.

***

СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө Запорожи хотодо эхилһэн мүрысөөндэ «Спартагай», «Динамын», «Трудай», «Трудовые резервы» бүлгэмүүдэй, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй суглуулагдамал команданууд хабаадана. Спортын зарим бүлгэмүүд хоёр команда табиһан байгаа. Түрүүлэн хоёр бүлэг боложо хубаарһан команданууд хоорондоо мүрысөөд, илагшадынь ноябриин 23-да болохо түгэсхэлэй нааданда уулзаха юм.

ФУТБОЛ. Спортын энэ зүйлөөр ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй нааданда Киевэй «Динамо» Москвагай «Торпедэтэй» талмай дээрээ уулзахадаа, 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Энэ жэлэй нааданай эрхим бэрхэ добтологшо Олег Блохин 18-дахи бүмбэгээ үдьхэлжэ оруулһан байна.

ГИМНАСТИКА. Гимнастнуудай заншалта мүрысөөн Японой Нагоя хотодо болобо. СССР-эй, Венгриин, ГДР-эй, Канадын, США-гай, Японой спортсменүүд тэрээндэ хабаадаа. Эхэнэрнүүдэй дунда 38,55 балл абаһан ГДР-эй спортсменка Г. Эшер эрхимлээ. Совет спортсмен басагад Л. Турищева—хоёрдохи (38,10), Н. Ким, М. Филатова гэгшэд дүрбэдэхи, табадахи һууринуудта гараба.

Японой гимнастнууд Х. Кадзияма (56,90), С. Касамацу гэгшэд эрэшүүлэй дундаһаа шалгараа. Совет гимнаст А. Дитятин гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

БАСКЕТБОЛ. Совет баскетболистнууд Хойто-Каролина штадтахи университедэй эрхим бэрхэ командатай наадахадаа, 78:82 тоотойгоор шүүгдээ. С. Белов манайхин сооһоо һайнаар наадаа — 33 очко. В. Дэвис американецуудай дундаһаа шалгарба—20 очко.

ФУТБОЛ. СССР-эй ба Болгариин эдир футболистнуудай суглуулагдамал команданууд нүхэр ёһоной уулзалга хэхэдээ, 1:1 тоотойгоор тэнсэбэ.

ХОККЕЙ. СССР-эй ба ЧССР-эй суглуулагдамал командануудай хоккеистнүүд урда неделидэ хоёр дахин уулзахадаа, хоюуландань манайхин шүүһэн байгаа. Һүүлшын нааданда дэлхэйн чемпионууд 4:1 тоотойгоор илаа.

• • •

СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ нааданда «Химигэй» хоккеистнүүд Челябинскын Тракторта» айлшалхадаа, 6:3 тоотойгоор шүүбэ.

ГАНДБОЛ. СССР-эй ба Даниин эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команданууд Даниин Свенборг хотодо уулзажа, гандболоор мүрысөө. Тиихэдээ манай спортсмен басагад 13:9 тоотойгоор илаһан байна.

ДЗЮ-ДО. Спортын энэ зүйлөөр Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Финляндиин Турку хотодо боложо байна. Ригын Александр Яцкевич, Алма-Атаһаа Марат Азимбаев, Теймураз Донгузашвили гэгшэд эдиршүүлэй дундаһаа шалгаржа, алтан медальнуудаар шагнагдаа. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр совет барилдаашад нэгэ-нэгэ мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэһэн байна.

ТАБАН ЗҮЙЛЭП МҮРЫСӨӨН. Дэлхэйн чемпионат Мехикэ хотодо нээгдэбэ. Түрүүшын үдэр совет спортсменүүд урагшагүйдөө. Морёор дабалтануудые гаталхадаа, дэлхэйн чемпион Павел Леднев (Львов) — 33-дахи, командаараа һүүлшын 15-дахи, һууридa гараһан байна.

ШАТАР. СССР-эй, Югославиин шатаршадай нүхэр ёһоной мүрысөөн Одессэдэ үнгэргэгдэжэ байна. Нааданай тоо 9,5:6,5 болоо (хоёр наадан хойшолуулагданхай). Манай шатаршад түрүүлжэ ябана.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

НЬЮ-ЙОРК

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ДЕКЛАРАЦИ

ТАСС

Гвиней-Бисаугай Ногоон-Хушуута, Сан-Томе ба Принсипи гэдэг аралнуудай, Мозамбигай, Анголын правительствануудаи, хүтэлбэрилхы партинуудай хамтын декларациин текст ООН-ой Нью-Йоркдохи штаб-байшан соо тараагдаа.

Анголын арад зондо, эдэнэй бодото ори ганса түлөө лэгшэ — Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөндэ (МПЛА) эсэргүүгээр империалис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые хэжэ байһан тухайнь энээн дотор хэлэгдэнэ. Анголын арадтай һаналаа нэгэдэлгын асуудалнуудаар ниитэ нэгэн ябуулга хэхэ шухала гээд энэ деклараци соо тэмдэглэгдэнэ. Анголын бэеэ дааһан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые, МПЛА-гай эмхидхэһэн правительствые эдэ оронууд мэдэржэ байһанаа энээн соогоо мэдүүлнэ. Анголодо эсэргүүгээр империализмын хүлһэншэдэй, тодорхойлон хэлэхэдэ, Урда Африкын Республикын үүдхэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые эдэнэр эрид буруушаана.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

ФРГ-гэй президент В. Шеелиин албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд бусаһан тухай Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэхэдээ, СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаан эли бодо һайжаржа байна гэжэ тэмдэглэнэ. «Москвада болоһон уулзалгануудай, хөөрэлдөөнүүдэй ашатай туһатай, бүтэмжэтэй һайн байха байһаниинь дамжаггүй, — гэжэ газетэ бэшэнэ. — Советскэ Союзай ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөлгэдэ, Европын аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгада һайнаар нүлөөлхэ байна».

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн дээрэ үгээ ойлголсоһон ушар уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулаа гээд Англиин «Морнинг стар» газетэ бэшэнэ.

Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын конференциин Афинада боложо дүүрэһэн тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ.

Хүгжэнги зургаан капиталис ороной хүтэлбэрилэгшэдэй Рамбуйе хотодо боложо байһан зүблөөн эдэ оронуудай ниислэл хотонуудай газетэнүүдэй гол анхарал татаһаар.

Революциин туйлалтануудые хамгаалха зорилготой асари ехэ жагсаалай үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Лиссабондо болоһон тухайнь дэлхэйн элдэб оронуудай хэблэл мэдээсэнэ. Энэ хадаа зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй туйлай ехэ амжалта болоно.

Испанида полициин хүдэлмэрилэгшэдэй хашалта харшалалгаяа улам үргэдхэжэ байһан тухай элирхэйлһэн мэдээсэлнүүдые газетэнүүд толилжо үргэлжэлһөөр.

«Һүүлэй хэдэн долоон хоногой турша соо 500 гаран хүн, эдэнэй дунда Компартиин зургаан хүтэлбэрилхы ажал ябуулагша баригдан хаагдаа», — гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

ПАРИЖ

ДЕМОКРАТИЧЕСКА ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ХЭХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

ФКП-гэй XXII съездэдэ зорюулагдаһан документын проект эндэ толилогдоо. Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй һаяхан болоһон пленум дээрэ энэ докумнт һайшаагдан абтаһан байна. Франциин хүн зоной байдал хүшэр бэрхэшээлтэй болоод байна гэжэ энээн дотор хэлэгдэнэ. Энэнь бүхы капиталис байгуулалтын доройтон уналга болоно бшуу.

Бидэнэй байгуулхын түлөө тэмсэдэг общество социалис байха ёһотой гээд Франциин коммунистнууд тэмдэглэбэ.

Ороноо сэрэгэй-политическэ нэгэшье бүлэглэлдэ хабаадуулхагүйн түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө бидэ тэмсэнэбди. Бэеэ дааһан байдалай политика бэелүүлхын түлөө ФКП тэмсэнэ.

Бэеэ дааһан байдалай, ондоо оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, адли тэгшэ эрхэтэй, али алиндань ашатай туһатай байлгын гол ёһонуудта үндэһэлэн, Франци бусад оронуудтай харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ ёһотой. «Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй акт Европо түбидэ бата эб найрамдал хангалгын үндэһэ һуури болохо аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной, хүнэй эрхэнүүдые сахилгын гол ёһонуудые тодорхойлоо», — гэжэ ФКП мэдүүлнэ.

Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй хамтын правительственна программые бодото дээрэнь бэелүүлгэ социализм тээшэ хэгдэһэн демократическа хүдэлөөнэй, орон дотор үндэһэн хубилалтануудые хэлгын замда шухала шата болоно.

ЛУАНДА

АНГОЛО: Тэмсэл үргэлжэлһөөр

ТАСС

Ноябриин 11-дэ байгуулагдаһан Анголын Арадай Республика (НРА) гадаадын зэбсэгтэ хархис добтолгодо эсэргүүсэн, эдэбхитэйгээр тэмсэжэ үргэлжэлһөөр. Эб эе таһалдаг ФНЛА, УНИТА гэдэг эмхинүүд шэнээр мүндэлһэн гүрэндэ зүрюу харша ябуулгануудые үүдхэнэ. ЮАР-ай ба хүлһэншэдэй бронетанкова подразделенинүүд урда захаһаань добтолно. Урда Африкын авиаци тэдээниие дэмжэнэ. Хойто фронт дээрэ байлдаанууд үргэлжэлһөөр. Заирай частьнууд, хүлһэншэдэй ба ФНЛА-гай отрядууд Португалиин ба Урда Африкын офицернүүдэй хүтэлбэри доро Луанда тээшэ дугташалдажа байнхай. Урда Африкын булимтарагшадай хүсэнүүдтэй ниилэжэ, Анголын ниислэл хотые хүреэлхэ гэһэн һэдэлгэ гаргана. Национальна арми дайсанда хэдэхэдэн шанга сохилто үгөө.

Гадаадын журналистнуудта зорюулагдаһан пресс-конференци эндэ үнгэргэгдэжэ, эдэнэй зариманиинь харюу үгэбэ. Урда Африкын Республикын хүлһэншэдэй частьнууд Анголын арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаадуулагдана гэжэ эдэнэр баталаа. Португалиин сэрэгэй алба хаагшад байһан хүнүүд, фашис этэгээдүүд эдэниие дэмжэнэ. Анголын Арадай Республикада эсэргүү сэрэгэй холбоо тогтооһон ФНЛА-гай, УНИТА-гай тала руу Заирай сэрэгүүдэй хоёр батальон ороһон байна.

ЛИССАБОН

Революциин туйлалтануудые дэмжэхэ

ТАСС

Португалиин 300 мянга гаран ажалшадай хабаадаһан айхабтар ехэ жагсаал үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Португалиин ниислэл хотодо болобо.

Интерсиндикалай, Компартиин, бусад хэдэ хэдэн партинуудай, ниитын эмхинүүдэй, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү үзэлтэй тушаалтадай дэмжэлгээр үнгэргэгдэһэн энэ жагсаалда судоверфьнүүдэй хүдэлмэришэд, металлургнууд, машина бүтээгшэд, портын хүдэлмэришэд, эмхи зургаануудай алба хаагшад хабаадаһан байна. Ороной бусад районуудһаа ерэһэн ажалшадай түлөөлэгшэд, эдэнэй дунда олон таряашад жагсаалда хабаадаа.

Хашалта харшалалтануудые, хардалга мүргэлгэнүүдые, мүн хархис хүсэнүүдэй али бүхы аашануудые буруушааһан лозунгнуудые, плакадуудые демонстрантнууд барижа ябаа. Предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха, аграрна реформо хэхэ, революциин туйлалтануудые хамгаалха, хархис хүсэнүүдые правительстваһаа гаргаха гэһэн эрилтэнүүдые эдэнэр табиһан байгаа.

Жагсаалай түгэсхэлдэ митинг болобо. Республикын президент Кошта Гомешто хандаһан хандалга суглаагшад баталан абаа. Президентэй абаһан шиидхэбэринүүдые Португалиин ажалша арад дэмжэнэ гэжэ хэлэгдэнэ.

ЛИССАБОН. (ТАСС). Португалиин Республикын президент Кошта Гомеш телевиденеэр үгэ хэлэбэ. Мүнөө үедэ оромнай түүхынгээ хүшэр бэрхэшээлтэй, шиидхэхы үедэ орожо байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Португалидахи политическэ байдал айхабтар орёо байна гэжэ Кошта Гомеш тэмдэглээ. Правительственна каолицида Коммунис партиин хабаадалсалга ехэ удха шанартай байһан зандаа гэжэ тэрэ хэлэбэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Эндэ ерээд байһан Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял Венгриини телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Португалидахи байдал түбэг бэрхэшээлдэ оронхой гэжэ мэдүүлээ. Энэнь политическэ, сэрэгэй, экономическа, социальна ба сурталбодолой бүхы асуудалнуудта хабаатай байна.

НЬЮ-ЙОРК

Сионизм хадаа расизм болоно

ТАСС

Сионизм хадаа расизмын ба үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын түхэл шэнжэнь болоно гэжэ буруушааһан Генеральна Ассамблейн тогтоолые ООН үргэнөөр дэмжэнэ. ООН-ой энэ шухала шиидхэбэриие буруушаагшад уласхоорондын ехэ хуралдаае тоонгүй, Израилиин зонхилхы тушаалтадай булимтаран эзэмхэдэ, дээрмэдэхэ гэһэн эзэрхэг түримхэй түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ нүлөөлхые оролдоно гээд хэлэжэ болоно.

Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые, мэдэрхыень, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгаяа болюулхыень Израилиие баадхаха гээшэ ООН-ой гол зорилго болоно гээд Мавританиин түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Югославиин делегациин түлөөлэгшэ Я. Петрич үгэ хэлэхэдээ, сионис номнолоо Израилиин зонхилогшодой улам үргэдхэжэ байһыень эрид буруушааба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Поли, сабшалан дээрэ — үбэлэй хүдэлмэри» — түрүү бэшэг. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шанарыень анхарха уряа» — В. Агаловсгай статья. Нэгэ совхозһоо ерэһэн бэшэгүүд. «I. Үрэжэлтэ олтирог» — газетын тусхай корр. А. Рыжковой материал. Нютагай Соведүүдтэ.

Гурбадахи хуудаһанда. М. И. Калининай зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари. «Мүнөөдэр — ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэр» — суглуулбари. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Хурса гуурһаар. Нютаг нютагай һонин. Спортын һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Мүнөөдэр — ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэр». СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, стратегическэ шэглэлэй ракетнэ сэрэгэй ахамад командалагша, армиин генерал В. Ф. Толубко үгэ хэлэхэ (үнгэтэ). 10.25 — Сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт. 10.55 — Хоккей. «Спартак» — «Динамо» (М). 12.15—«Горнистнар, абягаа үгыт!» (үнгэтэ). 13.00 — «Ном шинии ажабайдалда». «Реальность и фантастика» (үнгэтэ). 13.45 — «Невеста с Севера»—уран һайханай фильм (үнгэтэ). 15.00 — «М. И. Калининай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо». 16.00 — «А ну-ка девушки!» (үнгэтэ). 17.20—17.30 — Забһарлалга. 17.30—«Мүнөөдэр — ракетнэ сэрэгүүдэй ба артиллериин үдэр» (үнгэтэ). 17.50—Хоккей. «Спартак»—«Динамо» (М). (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «Бүхэсоюзна староста». М. И. Калининай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо. 19.30 — Концерт. 19.45 — «Невеста с Севера» — кинофильм.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 21.15 — Шэнэ һонин. 21.25—«СССР соогуур 10 минута» — киноочерк.

«Орбита». 21.35 — «Мүнөөдэр — ракетнэ сэрэгүүдэй ба артиллериин үдэр». Армиин генерал В. Ф. Толубко үгэ хэлэхэ. 21.50 — Сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан концерт (үнгэтэ). 22.20 — 22.30—Забһарлалга. 22.30 «А ну-ка, девушки!» (үнгэтэ). 23.50 — «Спортлото». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.20 — «Факел». Ракетнэ сэрэгэй ба артиллериин үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.35 — «Совет дуунай» ансамблиин концерт (үнгэтэ).

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-..., зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-..., сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-..., информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.